

Scinteia

JURNALUL ROMÂNIEI 1989 - ACUM DOUĂZECI DE ANI

Numărul 104

Marți, 5 mai 2009 - Vineri, 5 mai 1989

DISTRIBUIT ÎMPREUNĂ CU JURNALUL NAȚIONAL

PARAZITII ORDINII SOCIALISTE: SPECULANTII

Specula, denumită popular bisniș, era în zona de frontieră un mod de viață pentru unii localnici, o modalitate de a face un ban în plus pentru alții și o binefacere pentru cei care nu aveau acces altmăd la produsele străine sau românești mult răvnite. Fiind un fenomen care aducea mulți bani negri și care nu avea nimic de-a face cu orânduirea socialistă, a fost interzisă. Dar asta nu i-a oprit pe oameni de-a lungul timpului să încalce legea. În cazul în care erau prinși, speculanții primeau amendă contravențională și li se confisca marfa, iar în cazul în care recidivau aveau șanse foarte mari să-și vadă colegii doar la vorbitor. Specula era foarte profitabilă și se făcea la lumina zilei, fără prea multă jenă. Astfel că această activitate era tratată cu mare interes de ziarile locale, fiind încadrată la categoria evenimentelor sociale negative. Indelețnicirea atât de aducătoare de câștiguri era considerată unul dintre cele mai nocive fenomene predecembriste, însă cu toată infierarea autorităților comerțul de la frontiera cu fosta Iugoslavie nu putea fi stăvilit.

Controlul Miliției

Echipele de miliție făceau adesea raiduri prin piețe sau organizau filtre pe traseele bisnișarilor, însă de cele mai multe ori prinși erau cei de la baza piramidei infracționale. În aceste acțiuni, îndreptate împotriva celor care nesocoteau legislația socialistă și care trebuiau „infierăți”, echipa de miliție era însoțită mai întodeauna de un ziarist care asista la raziile și ulterior „combătea larg” fenomenul. Ceea ce se publica însă se făcea numai cu autorizarea și sub supravegherea Miliției, astfel că în paginile ziarelor își vedeau numele numai aceia care trebuiau scoși în evidență, „paraziții societății”. Atunci când erau prinși unii „cu spate” se puneau batista pe țambal. Combaterea speculei era de înțeles în cazul produselor românești ascunse de unii gestionari sub teighea, pentru a le da la „pile” sau a le vândea la un preț mult mai mare

decât cel oficial. Însă situația și cu totul alta când vorbim despre produsele străine, cu ajutorul cărora se deschideau ușii bine ferecate. Gazetarul care scria „pe poliție”, cum se spune acum în limbaj jurnalist, trebuia să fie unul cu referințe, să aibă un background bun, să fie de încredere. Materialele de acest tip erau de altfel și cele mai savurate de cititori. Județul Caraș-Severin avea una dintre cele mai lungi frontiere cu fosta Iugoslavie. Flamura, oficiul județean al Partidului Comunist, desemnase pe ziaristul Radu Ciobotea să se ocupe de „reflectarea” acestei activități. Ciobotea, ajuns acum consilier pe probleme de presă și comunicare al Ambasadei Române de la Paris, participa la raidurile milițienilor mai ales în primele luni ale lui '89.

Blugii Zico, guma bilă, vegeta

Specula, spunea atunci ziaristul, era de două feluri: „Cinstit”, când se cumpăra la un preț și se vândea la altul, și „păcăleală” - când în loc de Ness cumpăratul se trezea cu Inka sau în loc de cafea boabe găsea fasole prăjită. Se mai practica și „ruptul banilor”, practicat și acum, care înseamnă că atunci când se achita o marfă banii erau îndoiți pentru a părea mai mulți. „Acest comerț desfășurat la lumina zilei își are punctul de pornire în obscuritatea unor practici ilegale”, este concluzia lui Ciobotea.

Județul Caraș-Severin avea două puncte-cheie de intrare a mărfurilor străine, dar și de ieșire din țară a celor românești. Moldova Nouă, dar mai ales Oravița, erau adevărate furnicări. Produsele aduse din Iugoslavia și aflate la mare preț printre români erau: blugii Zico, vegeta, piperul, guma bilă sau cea în formă de țigară, săpunurile fine, în special Fa, cafeaua, ceasurile cu șapte melodii sau cele de plastic simple, despre care se spunea că în Iugoslavia se vindeau la kilogram.

(Continuare în pag. a II-a)

Mărfurile străine intrau în țară prin punctul de frontieră Moldova Nouă (jud. Caraș-Severin)

JURNALUL ZILEI

După bucuria anunțului că s-a încheiat plata datoriei externe, intreruperile de curent, cozile și economiile au continuat. S-au împlinit 171 de ani de la nașterea lui Karl Marx. Printre atâția comuniști de omenie, Scinteia prezintă și exemplul unei „uscături”.

Aniversarea lui Karl Marx

S-au împlinit 171 de ani de la nașterea lui Karl Marx, „ideologul proletariatului revoluționar”. Despre viața

zburciumată a profetului comunismului mondial, prof. univ. dr Gh. Al. Cazan nu mai amintește nimic. Din Marx - tradus în România în peste 10 milioane de exemplare - un citat: „Fără doctrina pozitivă nu se poate face nimic în afară de zgomot și izbucniri funeste care mimează cauza imbrățișată. A te adresa muncitorilor fără a avea idei științifice înseamnă să transformi propaganda într-un joc absurd”.

(Continuare în pag. a II-a)

Legea 402 - Bea șefu', bem și noi!

Sticla de lapte vopsită cu Duco alb și umplută cu „pălcă”, „dețul” ascuns printre felile de pâine sau în sticlute de penicilină golițe, ori ascuns în sticlele de spirit sanitar, „camera de ședințe urgente” sunt doar câteva dintre amintirile foștilor angajați ai fabricilor din industria grea clujeană.

Creativitatea românului - drept e că în întreprinderile clujene nu lipsea. Dimpotrivă, exista cu prisosință, mai ales atunci când era vorba de introducerea și consumul băuturilor alcoolice „în fabrică”. Foștii muncitori cu merite în munca socialistă își amintesc acele vremuri cu o vădită nostalgie. Era împotriva Legii 400 să consumi alcool la locul de muncă. Dar, cum până și șefii sufereau de această meteahnă, poporul muncitoresc și-a făcut lege proprie: Legea 402; și s-a mers până într-acolo încât această „făcături” devenise acțiune inițiată pentru noștii angajați și practicanți.

„Și bărbații erau băutori, da' o femeie deprinsă cu băutura era per-

col public la sticlele pe care le doseam cu greu în fabrică. Beau kolegele mai ceva ca noi, bărbații, și culmea e că erau și mai rezistenți la băutura ca noi”, își amintește Sandu Podar, fost muncitor într-una dintre secțiile întreprinderii Metalul Roșu. Se bea orice, oricât și se făceau rețete care mai de care mai inovative. De muncă era și nu prea mai era, își amintesc oamenii, mai ales în 1989. „Eram plătiți în acord, salariile ne veneau mereu mai puțin, adică primeam între 45% și 75% din salariul stabilit. Oricum n-aveai ce face cu banii ăia, pentru că nu prea mai aveai ce cumpăra cu ei, dar era demoralizator. În magazine nu mai găseai nimic, bătaia pentru fiecare bucățică de pâine sau te miri ce alt produs era maximă. În fabrică eram ca într-un sat. Se bea mult, se bea orice, de la alcool dublu rafinat, care era o delicatose în acele zile, pentru că era rar, și până la loțiunile de masaj cu alcool în ele. Le distilau și le beau”, își amintește și Angela M., muncitoare în aceeași fabrică.

La ședință

Sandu Podar își amintește și acum „parolele” care îi scoteau pe muncitorii deveniți prieteni de pahar din ochii directorilor: „Mai, mă băgați în nenorocire. Măcar mergeți și beți în boxă, să nu vă vadă toată fabrica, ori. Doamne-fereste!, chiar directorul. Așa ne zicea maistrul. Aveam «sală de ședințe», unde ne adunam pe rând. Era mai după menghină, așa, să nu fie în ochii tuturor. De departe, dacă te uitați, vedeai doar o grupă de oameni. Așa că dacă cineva întreba, eram la ședință. Ne adunam acolo, beam și dormeam. Tot nu mai era nimic de făcut, că nu prea mai aveam comenzi, și chiar dacă erau tot aia era. Că timpul 'trecea, banii oricum veneau și tot nu conta ce și că făceai, tot banii ăia îi luai. Luai prime, dacă știai cum să dai, cu cine să bei. Dar acolo erau ajungeai. Așa că majoritatea se aduna la «ședințe urgente».

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Importul” nici nu-l mai scoteam la vânzare. Vindeam pe sub mână

Florentina G. era gestionară la cofetăria „Stadion” din Buzău în anul 1989. La fel ca alții lucrători în comerț, făcea parte din acel circuit care căuta să evite statul la cozi. Pentru câteva ciocolate chinezești sau un kilogram de banane putea obține de la vânzătorii de la alimentară sau de la cei de la restaurant - pui, ouă, măslină, fructe, mezeluri.

„Atribuțiile mele erau să iau marfa în primire și să o șot în față, la vânzare, notând totul pe caiet. Făceam aprovizionarea de la ICRA (întreprinderea de Comerț cu Ridicată) și scoteam marfa la vânzare în funcție de cum se cerea: bomboane vrac, fursecuri, prăjituri. Sâmbăta și duminica se stătea la coadă la prăjituri groaznice de mult. Aveam laborator la cofetărie, dar nu făceam față cererii.

De Paști și de Crăciun venea marfa din afară, «importul»: 2 lazi de banane, câteva kilograme de portocale, 2-3 cutii de Ness Amigo, ciocolată chinezească, mare sau mică, drajeuri albe cu arahide, 10 lazi de Pepsi. Fiind foarte puține, de multe ori nu le scoteam la vânzare, ci le vindeam pe

sub mână. Dădeam din ele la doamna care vindea găini vii, la cei de la boxa de carne, la aprozar, la tutungerie, că nici eu nu stăteam la coadă la ei. Unii își făcuseră mici afaceri particulare: își făceau stoc de pungi de zahăr, de exemplu, și toamna îl vindeau celor care voiau să facă vin la mâna a doua.

În galantare la cofetărie vedeai mereu biscuiți cu miere, pufarine, un fel de prăjiturele ambalate, nechezol - un amestec pe post de cafea. Uneori, mai puneam apă în citronadă ca să iasă mai multă sau vindeam prăjituri la prețuri ceva mai mari, să scoatem și noi ceva, un ciubuc. Nu exageram, mai ales că aveam clienți fideli care știau prețurile și ne era frică de controale. Ideea e că trebuia ca fetele de pe schimburi să se vorbească, pentru ca să nu vândă prăjitura dimineața cu un preț, și seara cu altul.

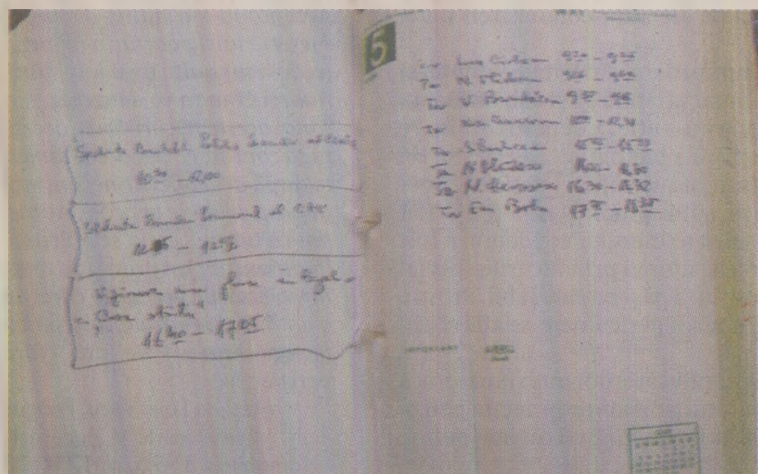
Se lucra foarte igienic și în față, la vânzare, și la laborator. Veneau controale peste controale, de la SANEPID, de la întreprindere. Ne-au impus la un moment dat să servim dimineața lapte clienților, că nu era cafea. În fiecare dimineață aveam 6 clienți

fideli, 6 pensionari care stăteau ore în șir pe terasă, afară, când era vremea frumoasă. Sâmbăta și duminica veneau mai ales tineri, care fumau, mai luau o prăjitură.

Lângă cofetărie era un magazin de haine și tricotate și rugam fetele să ne păstreze și nouă, celor de la cofetărie, baticuri de mătase chinezească. De la restaurant mai apucam măslină, carne, Pepsi, că ce se aducea la noi nu era suficient. Dacă voia ceva adus din afară, trebuia să ai cunoștințe. Tigări Double Horse, Golden Dear, BT, Dunhill, Kent, Rothmans, toate erau pe sub mână. În afară de Naționale, Carpați și încă o marcă românească. Cafeaua foarte răvnită era una într-o pungă galbenă, Alvorada. Cei care nu apucau, se multumeau cu nechezol și cu «Inca». Găseai pe toate drumurile creșeți din Vietnam și conserve de pește, căci exista ideea «nici o masă fără pește». Găseai și păpuși frumoase și ieftine de la «Ardeanca» și articole de nou-născuți la prețuri rezonabile față de ce găsești azi.

(Continuare în pag. a II-a)

AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

Vineri 5 mai, cel dintâi vizitator la Cabinetul 2 a fost Lina Ciobanu. Membru al CPEx din 1974 până la sfârșitul acelei instituții, viceprim-ministru al Guvernului (din 1987), țesătoarea își „ridicase nivelul” în școli politice. În școlile obișnuite, de stat, sârșise de la 7 clase direct în Facultatea de Economie Generală din Institutul de Studii Economice București. Statura îndesată, cocul și fixaseră în percepția publică drept prototipul agreeat de Tovarășii pentru femeia din conducere. Născută în „străbune plaiuri” oltenesti, ca și Tovarășul, probabil trăsese la cântar și această origine în promovările ce i le datora.

Lina Ciobanu a zăbovit doar câteva minute în biroul Elenei Ceaușescu (9:20-9:26). A fost urmată de N. Vlădescu (rechemat după amiaza) și de Vasile Bumbăcea.

Între orele 10:30 și 12:00 a fost ședința CPEx. S-au discutat Raportul privind realizarea planului pe luna aprilie și măsurii pentru îndeplinirea integrală a planului pe luna mai; Raportul privind asigurarea și controlul calității produse-

lor și activitatea de metrologie în anul 1988, comparativ cu anul 1987 și Propunerile privind planul de școlarizare și numărul de burse pentru anul școlar 1989-1990 la învățământul de toate gradele.

S-au petrecut și lucruri cu totul neobișnuite pentru cotidianul birocratic al acelei spații. După ședința CPEx s-a ținut, probabil, cea mai scurtă ședință, consemnată, din istoria „epocii Ceaușescu”: 2 minute! Atât a durat întrunirea Biroului Permanent al CPEx - între 12:05 și 12:07 minute! Iar Nicu Ceaușescu, fiul trimis în înaltă ucenicie politică la Sibiu, a convorbit neobișnuit de mult în biroul mamei sale (mai mult de-o jumătate de ceas).

După amiaza, pentru prima dată în anul 1989, însuși Tovarășul a intrat în biroul Tovarășei E-adevărat, doar două minute, fiind menționat în agenda „N. Ceaușescu 16:30-16:32”. Probabil că s-a așezat pentru „vizionarea unui plan în legătură cu Casa Științei”.

Lungă discuție apoi cu primul ei sfetnic, Emil Bobu, între orele 17:25 și 18:35.

Lavinia BETA

Soarta lui Nicolae Ceaușescu a depins și de elicopterele franțuzești

În anul 1989, industria românească de apărare avea o capacitate redusă pentru producerea de tehnică și echipamente militare care să trezească interesul liderilor militari din NATO. Cu excepția elicopterelor IAR-316 B, „Alouette III” și IAR-330 „Puma” - construite la Brașov, sub licență franceză - și a avionului de vânătoare-bombardament IAR-93 (realizat în cooperare cu Iugoslavia), în uzinele speciale din România se fabricau tipuri de armament și tehnică militară comune. Acestea se realizau în general sub licență sovietică și puteau fi întâlnite în alte state membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia.

Nicolae Ceaușescu a dorit încă din anii '60 să se fabrice tehnică de aviație în România. De exemplu, în perioada 29 februarie-5 martie 1968, o delegație condusă de generalul Vasile Ionel a discutat la Moscova cu membrii unei delegații sovietice, în fruntea căreia s-a aflat general-colonelul G.S. Sidorovici. Cu acel prilej, partea română a prezentat o listă cu categoriile de tehnică de luptă pe care autoritățile de la București doreau să le realizeze în România, sub licență sovietică. Printre produsele respective s-au aflat avioane MIG-21, vedete și distrugătoare purtătoare de rachete, tunuri fără recul, tunuri antiaeriene, rachete antiaer dirijate și transportoare amfibii blindate BTR-60 PB. Autoritățile de la București dețineau din anul 1962 documentația sovietică de construcție și fabricație pentru BTR-60 P, dar doreau să fabrice varianta modernizată a TAB-ului. Delegația sovietică a luat act de propunerile românești, însă a refuzat să încheie un protocol de lucru,

așa cum dorea adjunctul ministrului român al Forțelor Armate. Generalul-colonel G.S. Sidorovici a declarat că „pentru aceasta nu are o împuternicire, sarcina sa fiind limitată, doar de a se lămurii asupra cererii părții române”. Pentru rezolvarea solicitării părții române, acesta a sugerat ca „guvernul român să se adreseze printr-o scrisoare guvernului sovietic”.

Problemele care au apărut între statele membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia în cursul anului 1968 au determinat, printre altele, o amănare sine die a răspunsului guvernului sovietic la lista cu solicitări, prezentată la Moscova de generalul-locotenent Vasile Ionel. Mai mult decât atât, în cursul unei vizite efectuate la Moscova (6-11 februarie 1969), acesta a aflat de reprezentantul sovietic despre faptul că URSS urma să livreze României, în cursul anului 1969, doar 12 avioane de vânătoare MIG-21 și două aparate de școală MIG-21 U. Armata română solicitase 50, respectiv 9 avioane de acțiune tip.

Totodată, și de instalații „Grad” (de lansare a proiectilelor reactive nedirijate) și 66 de transportoare blindate de cercetare nu se aflau pe lista cu produsele militare sovietice ce urmau să ajungă în acei ani în România, deși fuseseră solicitate de autoritățile de la București. Generalul G.S. Sidorovici „a motivat lipsa de oferte prin sarcinile sporite pe care le are URSS de a asigura de tehnica militară R.D. Vietnam și Republicii Arabe Unite”.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

5 MAI

Ne sună Dorin Tudoran: în noaptea de 27 spre 28 aprilie, Arta Deșliu a vorbit cu soțul ei. Dan Deșliu i-a spus că n-a fost internat. Nu l-au luat de acasă. E păzit cu arma în mână. A încetat greva foamei, deoarece începuse să aibă tulburări de vedere. O singură dată a fost lăsat să iasă din casă, pentru a se fura - în absența - carnetul de note.

Nici n-am timp să-i reproșez lui Dorin că ne dă știrea atât de târziu, trebuie să auzim imediat pe cei care se ocupă cu protestele: Mihnea, Marie-France, Goma, Veronique Soule. Anunț și München-ul.

Goma crede că nu e adevărat. După

el, Deșliu a fost internat și i s-a dat drumul tocmai ca să poată lansa această dezmințire.

Nu credem că atitudinea cea mai bună față de romanul lui Augustin Buzura „Drumul cenușii” poate fi comentariul solar al distanței critice. E o carte de noapte albă, tensionată, de problematizare a existenței și a sensului ei și, nu în cele din urmă, și de iubire. Dacă nu participi, dacă lectura ei nu îți provoacă și ție insomnii prielnice întrebărilor ultime, dacă de-a lungul povestirii chinute, găfăite nu simți cum te modifici o dată cu personajul-narator, înseamnă că nu ți se adresează, că e mai bine să nu te apropii de un astfel de text, ce arde.

Chiar dacă romanul lui Augustin Buzura e solid și savant arhitecturat pe mai multe structuri, și de cronolo-

gie, și de limbaj, și de acțiune, oferindu-ne chiar un suspans demn de un roman polițist al conștiinței, nu ni se pare că în felul în care autorul își dispune materia epică pe diferitele „drumuri de cenușă” stă originalitatea acestui roman. Ci în tensiunea sa constantă, în frica omului pândit, hăituit (iubirea înșeși e contaminată, fragilizată de pândă din jur), frică ale cărei răni nu se pot cicatriza; în certitudinea că pe această lume există adevăr și minciună și, mai ales, în conștiința nefericită a naratorului, Andrei Coman, gazetar chinat de stereotipurile din articolele sale, străduindu-se să scape de propria-lășitate. Iată ce spune Andrei Coman despre el însuși:

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

5 mai (vineri)
Soarele a răsărit la 6:01, a apus la 20:24
Luna a răsărit la 5:27, a apus la 20:54
Sărbătoare creștină:
Sf. Mare Mc. Irina din Tesalonici; Sf. Mc. Neofit, Gale și Galan

S-a întâmplat la 5 mai 1989

Ministrul apărării al SUA, Richard Cheney, a aprobat în cadrul unei ședințe o serie de noi proiecte vizând folosirea unităților din cadrul Gărzilor Naționale ale SUA, în lupta împotriva traficului de droguri. În cadrul acestor proiecte se acordă o atenție sporită supravegherii cu ajutorul instalațiilor radar, recunoașterii la mare dis-

tanță, fotografiierii din avion și altor măsuri.

Guvernul sud-coreean a decis închiderea Institutului Pedagogic din Seul pentru o perioadă nedeterminată ca măsură de represalii împotriva acțiunilor de protest în favoarea democratizării învățământului universitar și împotriva corupției din universitățile sud-coreene.

Ministrul de externe al RDP Yemen, Abdel Aziz Al Dali, și-a încheiat vizita la Cairo. Într-o declarație făcută presei, el a arătat că în cadrul convorbirilor cu oficialitățile egiptene a fost evidențiată dorința celor două țări de a dezvoltă și întări relațiile bilaterale. S-a hotărât, totodată, crearea unui comitet comun la nivelul ministrilor de externe, însărcinat cu acțiuni de cooperare pe multiple planuri între Egipt și RDP Yemen.

Roxana VINTILĂ

PARAZITII ORDINII SOCIALISTE: SPECULANTII

Mărfurile de la sărbi intrau clandestin prin Vama Stamora-Moravița

(Urmare din pag. 1)

La loc de frunte printre mărfurile mult dorite de peste graniță se aflau și țigările: Port albastru sau roșu, HB și Wickend. De partea cealaltă, sărbi erau mari amatori de macrameuri, oale de tablă ori salam de Comtim, ață de macrame, lenjerie de corp, articole de îmbrăcăminte și încălțăminte. Ața de macrame – al cărui preț era de 300 de lei/kg – trebuia să fie pusă la vânzare pe rafturile din unitățile comerciale din județ și nicidecum prin scoșele străinilor.

Românii care locuiau în localități aflate la mică distanță de graniță puteau beneficia de permis de mic trafic. Cu acest permis puteau trece lunar la sărbi, de unde aduceau tot felul de produse pentru uz propriu. Pentru cei care nu beneficiau de asemenea permis, o barieră în calea speculei era libera circulație spre și dinspre orașele de la graniță: Oravița și Moldova Nouă. Pentru a putea avea acces în satele sau orașele din zonă, trebuia să dovedești fie că ai neamuri acolo, fie că ești în interes de serviciu. Caz în care la filtrele, unele cu bariere, de pe traseul Reșița – Oravița grănicierii solicitau delegația.

Astfel a apărut meseria de „taximetrist”, practică de cei care, pentru 1.000 de lei, îi plimbeau pe cetățenii iugoslavi prin zona frontierei până în piețele mai importante din oraș. Traseul acestor întreprinzători era de-a lungul frontierei terestre dintre România și Iugoslavia, dintre punctele de frontieră Naidăș și Stamora – Moravița. Ion Pelin, zis „Profesorul”, din comuna cărăseană Răcășdia era, așa cum îi spune porecla, unul dintre cei mai buni din branșă. Interesant este că această rută este folosită și acum, după 20 de ani, de către traficanții de țigări.

Șase, Miliția!

Micii traficanți din 1989 erau numiți de gazetarii de la Flamura „trepăduși”, pentru că se trezeau

devreme și se agită mult. Misiunea lor era să-i atragă pe cumpărătorii la miere, adică la mărfurile care nu se găseau pe rafturile și așa goale ale magazinelor românești, „Sosec vapoarele!” era semnalul pentru reșițeni că dinspre Oravița vin mașini pline cu marfă. Distanța de cca. 50 de km dintre cele două orașe era o adevărată încercare pentru „trepăduși” de diferite grade, din cauza milițienilor ieșiți la vânatoare.

Autobuzul de 8:30 dimineața era unul dintre aceste vapoare. În el veneau „trepădușii gradul II”, cei care aduceau marfă puțină, să testeze vigilența organelor, înfruntau riscul controalelor, fiind totodată și cei care dădeau alarma colegilor de breaslă în cazul unor evenimente neplăcute de genul celor din 9 martie 1989. Atunci, în „vaporul” de 8:30 au fost depistați făcând pe „trepăduși” Tiberiu Malcoci, un tânăr din Moldova Nouă, Wiliam Cornet, șofer la ITSA Reșița, și Gheorghe Sporea, de 64 de ani, din Padina Matei, o comună aflată la o aruncătură de băț de Moldova Nouă. Sporea ducă nepotatului său pe care nu știa cum le cheamă „cantități mari și valoroase de produse străine”. Reușise omul să strângă marfă de 10.000 de lei, aproximativ o șeptime din cât costa o Dacia, pe care voia să o plaseze în piață.

Alături de „trepăduși” picau în plasa milițienilor și cei care furau din mașinile sărbilor sau ale românilor care se ocupau cu micul trafic. Doru Cîrpaci, de 17 ani, s-a ales cu două geamantane de țigări după ce spărse o mașină străină. Prins în flagrant de milițieni, Cîrpaci a spus că furase țigările, a căror valoare era de 4.000 de lei, pentru el și „ceilalți”.

Dacă nu ar fi fost prins de milițieni, el ar fi vândut pachetul către „ceilalți” cu 20 de lei, iar aceștia îl «săltau» până la 30-35.

Astfel, la o singură lovitură, Cîrpaci și colegul său, Neamțul, care se făcuse nevăzut la apariția Miliției, scoteau 8.000 de lei. Neamțul a fost depistat ulterior în persoana lui Dumitru Ilovan, de 16 ani, și era omul de șase. Ce-or face cei doi acum? Cine erau „ceilalți” și cu ce se ocupă? Nu e greu de imaginat! După ce milițienii s-au prefăcut că s-au retras în birouri, la 9 martie seara și „vapoarele” au reînceput să-și facă apariția, semn că pentru stăpînire acestui flagel era nevoie de mai mult decât niște amărăte de controale.

Ileana Daneliuc, o fostă gestionară, avea 1.000 de pachete de țigări atunci când a fost „filtrată” de control. Marfa urma să ajungă în Piața Reșița Sud, piață în care și acum se practică, sub masca unor afaceri cu feronerie, același trafic. Din filiera reșițeană a gestionării milițienii au spicuit: Ioan Măturar, Mihael Ursu, Ion Cîrpaci, Mariana Cîrpaci, zisă Ribana, și alții. Concurența o reprezenta o rețea din orașul Bocșa, aflat la aproximativ 20 de km de Reșița, pe drumul spre Timișoara. Reteaua era condusă de Ion Papeliu, care avea atunci 38 de ani și era considerat a fi un adevărat meseriaș, care se ocupa și cu vânzarea mărfurilor „scăpate” din unitățile comerciale reșițene.

Pericol public: macrameul

Pe lângă „trepăduși” existau și en-gros-iști. Aceștia, îndeobște sărbi, veneau în România seara și dormeau la o „cunoștință” până a doua zi, când își vedeau de afaceri. „Cunoștința” primea bani frumoși pentru cazare, dar și pentru depozitarea mărfii de speclă. Uneori, „cunoștințele” se ocupau și cu vânzarea, în cazul în care le câștigau încrederea en-gros-iștilor. Milițienii aveau un alt nume pentru „cunoștință” – „găzduitor”. La

un raid, „găzduitorii” Ion Preda, Maria Văduva, Iancu Sau, Ecaterina Hansi au fost găsiți acasă cu cantități serioase de produse românești și străine. La „găzduitoarea” Hansi s-au descoperit 45 de cămăși de corp, 50 de gheme de ață de macrame și alte mărfuri deturnate din rafturile magazinelor, după cum relatea acum douăzeci de ani ziaristul Ciobototea.

Miliția din Moldova Nouă prinsese o sărbăoică bună cunoscută de o limbă română. Femeia era la cumpărături la Coca. Ileana Marcu, zisă Coca, era gestionară la Magazinul de pe Str. 1 Mai din Moldova Nouă. Atunci când milițienii veniți în control au bătut la poarta gestiunii, Coca nu a vrut să deschidă. Până la urmă a cedat. Coca era cunoscută pentru faptul că vindea produsele din magazinul pe care-l conducea la suprapreț, că nu expunea marfa la vânzare, ci o ținea ascunsă pentru a-și satisface clienții favoriti, străini sau români. Ca urmare, în magazine, milițienii au găsit dosite, la 25 aprilie 1989, țigări teflon, oale, slănină, dar și o găină pusă la clocit.

Produsele străine, în special țigările, se vindeau prin instituțiile din județ sau prin orașele din țară. Marfa adusă la Reșița ajungea în alte orașe din țară, în special Timișoara, dar nu numai. Trenul personal 1644 pe ruta Reșița – Timișoara avea în dotare la începutul lunii aprilie 1989 și 10-15 femei balaocheșe cu plasele pline de produse de speclă: ciocolată, care era vândută cu 40 de lei în loc de 8,75 cât era la magazin, kilogramul de glucoză, de la 13 la 150 de lei. O plasă aducea un câștig de 2.500-3.000 de lei, adică un salariu lunar bun de om al muncii.

Și dacă ne gândim că multă lume se întreba imediat după '89 de unde au avut proaspeții întreprinzători capitaliști bani pentru a-și deschide o afacere...

Adrian MOGOS

Legea 402 – Bea șefu', bem și noi!

(Urmare din pag. 1)

Era totuși multă bătaie de joc față de toți și toate în ultimul timp în fabrici. Și mai ales față de muncă. Să mă fi văzut tata că făcea așa, imi altoia o scatoalcă după ceafă cât de mare eram. Tata a fost țaran simplu. Toată viața lui a muncit pe câmp și la oi. A scăpat de colectivizare, că acolo unde aveam noi casa nici draclu' nu urca și, oricum, nu se făcea nimic.

Or fi trecut ei comuniștii prin oareșce acte că e și ăla pământ colectivizat, da' tata n-a trecut prin naționalizare și nici prin cote. Muncea jos în sat la colectiv și acolo și-a făcut o pensioară. Așa că tata nu știa ce e aia muncă comunistă, ori să-ți bați joc de muncă. A murit săracu', Dumnezeo' să-l ierte, și n-a înțeles de ce oamenii își bat joc de ei și de munca lor”.

Creativitate cincinală

„Cam o dată la cinci ani musai se schimbau regulile în care aduceai băutura în fabrică, continuă Sandu Podar. Așa ziceau ai bătrâni în fabrică. Aveam colegi care lucrau acolo de la început. Aveau 30 de ani de muncă și mai bine. Era o glumă. Că de schimbat metoda, o schimbai când se schimbau șefii sau dacă se mai prindeau unii și alții și mai luau la puricat prostimea. Dacă te aveai cu portarul și cu șefu' de echipă, funcționa Legea 402. Dacă nu te aveai cu ăștia, intrai pe Legea 400 și te penalizau de nu te vedeai la salariu sau la zile libere. Vopseau cu vopsea albă, cu Duco ori ce se nimerea, sticlele de lapte de un litru. Il primeam de la fabrică, ne era recomandat. Așa că, dacă te întreba cineva ce ai, aveai lapte. Înăuntru era palincă, dacă era. Dacă nu, era ce se nimerea. Băutura

să fie. Că nu mergea lucrul fără de ea. Alteori duceam spiritul dublu rafinat în sticlele de penicilină, așa era „sub tratament”. Și te tratai cu dețu' de minune! Cele mai bune erau coniacurile cu palincă. Da' era tot mai greu de găsit materia primă pentru coniacurile de ouă, mai ales spre sfârșitul lui '89. Iar afina sa zmeurată ori cine știe ce alte invenții le aveai abia prin ianuarie bune și gata. Ori în 1989 n-am mai prins zilele alea. Cel puțin nu eu. Am plecat din fabrică imediat după Revoluție. Dar și acum, când ne întâlnim cu foști colegi, ne aducem aminte de toate petelele astea, de Legea 402, de cum ne simțeam ca într-un sat, cu bunele și relele lui. E ceva ce am pierdut pentru a câștiga altceva. Vremurile alea nu s-or mai întoarce. Erau altele relațiile între oameni. Aveam timp unii pentru alții, da' ne și temeam unii de alții.”

Lacrima ANDREICA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Importul» nici nu-l mai scoteam la vânzare. Vindeam pe sub mână”

(Urmare din pag. 1)

Cojoacele de la raioanele de îmbrăcăminte ale magazinelor din oraș erau la mare căutare. De cele mai multe ori, erau oprite de fetele de la Romarta și de la magazinul Dacia. Ele erau cele mai bine îmbrăcate din oraș. În schimb, se găseau articole din pielea excelente și materiale foarte bune, catifea reiată, stoffe de calitate, și îți puteai face la croitor ce voiai.

Lucram de la 6:00 dimineața până la 10:00 seara. Iar a doua zi aveam liber. Când venea marfa, noi o descărcam din motocuterele acelea înguste, argintii. Așa le ziceam mașinulelor cu remorcă – motocutere, deși acum înseamnă altceva. În ele încăpeau la fix lădițele cu prăjituri și bidoanele de aluminiu cu citronadă. La cofetărie puneam suc într-un fel de dozator, niște aparate de unde serveam lumea. În fiecare

seară numărăm banii, făceam mărunții fișici și-i duceam la casierie. N-aveam voie să ținem banii în unitate.

Anual, se făceau expoziții de preparate culinare la Casa de Cultură din oraș și veneau cei mai buni bucătari, cei mai buni cofetari, cu tot felul de produse spectaculoase: Albă-ca-Zăpada din glazură de ciocolată, tot felul de bunătăți. Cele mai frumoase și mai gustoase luau premiu. La astfel de evenimente participau oamenii de la partid din județ, de la Direcția Comercială, de la Camera de Comerț și Industrie, care dădeau premii. Lor le dădeam gratis torturi și prăjituri, dar era expoziție cu vânzare pentru cine voia. Fetele de la cofetărie participau ca să stea lângă standuri și să vândă. Trebuia să fii frumos îmbrăcată, în costumaș negru, cu cămașă albă.”

(a consemnat Ionela GAVRILIU)

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

„... Să porți după tine, incomodă și apăsătoare povară, rușinea de a ști că și tu ești dintre cei care nu spun ce-i doare, fiindcă, printre altele, așa ai fost obișnuit. (...) Să știi că toate hârtiile, casetele și notele acestea nu sunt ceea ce ar trebui să fie, nici salvare, nici bucurie, nici document, ci o tărărie aproape vinovată pe marginea relativ comodă ce desparte adevărul de minciună”.

Andrei Coma scrie aceste rânduri într-o noapte albă, așteptând într-o casă la țară pe iubita lui și având răspândite pe birou casetele de magnetofon și notele din care își alcătuiește romanul „Biografii comune”. Ascultând casetele sau confesiunile naratorului, înțeleg și revenim, cu o periodicitate destul de calculată spre a părea întâmplătoare, din și în timpul inițial, pentru a ne reînnoaște fie cu un an în urmă, când naratorul și-a întâlnit marea iubire, pe Ana Maria, fie spre un trecut mai îndepărtat. Trei registre temporale, cum remarcă și Marian Papahagi, ce îngăduie nu doar suspansul pomenit, dar și irupția personajelor din romanul precedent, „Refugii” (primul volum al trilogiei „Zidul morții”, „Drumul cenusii” fiind al doilea). Unele personaje sunt neschimbate, ca doctorița Victoria Oprea; altele dobândesc noi dimensiuni, ca Sabina Dan, arhitectul ce a încercat să se sinucidă, sau Ana Maria. Sub comanda lui acestui nou nume, n-o identificăm imediat pe Ioana Olaru din „Refugii”, deși ne trebuie totuși mai puțin timp decât naratorului, care nu dezleagă enigma decât aproape de final – poate că aceasta ar fi singura slăbiciune a construcției: a lăsa cititorului superioritatea asupra naratorului. Și, în sfârșit, Helgoma David, prezent în „Refugii”, devine aici o obsesantă absentă. Despre el știm mai ales, cum spune un personaj, c-a luat în serios, ideile pentru care merită să trăiești”. Platind destul de scump, în străinătate sau nebulie, lobotomizat. Or, doctorița Victoria Oprea n-a renunțat să-l caute. Cu toate riscurile. Acceptând s-o ajute, deoarece meseria lui îl poartă, în reportaje, de-a lungul și de-a latul țării, Andrei Coma va născuște personal aceste riscuri. De ce acceptă să continue? Deoarece tânjește după acel adevăr neconștient în propriile sale articole, e obsedat ca timpul său nu se ofilească în absența martorilor (de unde înregistrările pe casete care, nu o dată, îi sunt furate), e nefericit de condiția sa de „laș” fără perspective.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V. București, Humanitas, 1995, p. 171-173

BULETIN RUTIER

S.O.S. : Se aglomerează traficul!

5 Mai 1989. Vreme frumoasă. Mirosea a primăvară, iar turiștii începuseră să se gândească deja la mare, plajă și soare. Ceea ce înseamnă și un trafic mult mai aglomerat spre drumurile cu destinații de vacanță. Polițiștii erau, ca de obicei, la post și puneau populația în gardă cu câteva recomandări și sfaturi despre valurile de trafic, prinse într-un buletin rutier.

Vestile nu erau deloc bune pentru conducătorii auto, iar Buletinul Rutier începea prin a informa șoferii că se circulă anevoios și că, pentru a ajunge cu bine la destinație era nevoie de vigilență și atenție. „În aceste zile, pe unele trasee turistice și de agrement, valorile de trafic au fost foarte ridicate, determinând deplasarea în coloană. În municipiul Reșița, conducătorul autoturismului 2-CS-6558 s-a apropiat cu prudență de o intersecție, fapt ce i-a permis să sesizeze oportun virajul înopinat, spre stânga, al unui biciclist și să evite astfel producerea accidentului. Automobilistii trebuie să țină seama de faptul că unele drumuri sunt umede și pe alocuri alunecoase. Se recomandă în continuare prudență sporită și viteze moderate, mai ales seara și dimineața, când în zonele de deal și de munte, precum și de-a lungul cursurilor de apă se semnalizează ceață. Pentru asigurarea unei cât mai bune vizibilități, parbrizul, luneta și geamurile laterale ale autoturismelor trebuie să fie în permanentă curate”.

Însă, potrivit polițiștilor, pericolul plană mai mult asupra circulației din mediul urban. Probleme se înregistrează în preajma trecerilor pentru pietoni, a stațiilor mijloacelor de transport în comun și la depășirea unor autovehicule staționate. Cele două cazuri de accidente prezentate de oamenii legii în Buletinul Rutier întăreau ideea că neatenția la volan și nerespectarea distanței între vehicule duceau la adevărate tragedii, atât pentru conducătorii auto, cât și pentru celelalte persoane existente în mașină. „Menținerea în timpul mersului între autovehicule a unei distanțe corespunzătoare permite evitarea coliziunilor la manevre neașteptate ale altor conducători auto, impuse de anumite situații ivite în trafic.

În municipiul Dej, conducătorul unui autoturism, datorită neatenției și nepăstrării unui spațiu corespunzător în mers, aflându-se și sub influența alcoolului, a lovit trei autovehicule. Siguranța rutieră depinde în mare măsură și de comportarea corectă, preventivă a pietonilor. La Hărlău, un pieton a traversat neregularmente prin fața unui autovehicul staționat, ivindu-se brusc pe carosabil la mică distanță de autoturismul 21-15-6915 aflat în depășire. Numai datorită prezenței de spirit a șoferului accidentat a fost evitat. Se recomandă pietonilor să traverseze numai prin locurile speciale amenajate și să se asigure temeinic înainte de a pași pe carosabil. Printre cei care, prin traversări înopinate, creează situații periculoase, se află copiii lăsați fără supraveghere de către părinți”.

În încheierea buletinului, se reamintește conducătorilor auto amatori că duminică, 7 mai, era permisă circulația autoturismelor proprietate personală având număr de înmatriculare cu soț. La drum lung cu cât mai puțină peripeții rutiere!

Mara RĂDUCANU

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

După Marx – reiese din articolul omagial publicat în Scinteia –, idei științifice despre viitorul lumii a mai avut doar Nicolae Ceaușescu.

Geaba datorie plătită!

După anunțul că s-a încheiat plata datoriei externe, românii s-au bucurat că vor înceta întreruperile de curent, cozile și economiile. Dar toate au continuat ca înainte. La început de mai, oamenii se amăgeau cu speranța că e nevoie de oarecare timp pentru normalizare. Trebuie contracte noi pentru importuri – își spuneau ei. Și abia apoi vor merge toate spre bine – se amăgeau ei.

Salut cordial, salut călduros

Presă a anunțat prin comunicatul aprobat de însuși Nicolae Ceaușescu

că ieri fusese primit, la cel mai înalt nivel, I.D. Masliukov, prim-vicepreședintele Consiliului de Miniștri și președintele Comitetului de Stat al Planificării din URSS.

Din comunicat lipsește orice referință concretă. Sunt menționați participanții la întâlnire (partea română – Ceaușescu, Ștefan Andrei, Radu Bălan și Vasile Bulucea). Și că „tovarășului Nicolae Ceaușescu i-a fost transmis, cu acest prilej, un cordial salut din partea tovarășului Mihail Gorbaciov...”. La rândul-i, Ceaușescu a răspuns cu „un călduros salut, împreună cu cele mai bune urări”.

Din flacăra consumată a prieteniei româno-sovietice mai rămăsese doar amintirea căldurii.

D-ale lui Mitică

Mult trebuie să fi muncit Mircea Bunea la „ancheta socială” cu punct de pornire într-o scrisoare trimisă Scintei. Expeditor – șoferul Gheor-

ghe Neagu de la CAP Ciorănești, în vârstă de 47 de ani, membru de partid și tată a trei copii. Neagu primise cinci decizii pentru desfacerea contractului de muncă și avusese pe rol șapte dosare. Rezultaseră din acestea peste 20 de sentințe și 60 de dezbateri ale sale în instanță. Le câștigase pe toate. După, se adresase Scintei contestând „votul de blam cu avertis-

ment” pe linie de partid. Și reclamația că nu-i satisfăcuseră pretențiile de promovare în postul de economist (făcuse liceul).

„Când adevărul este umbrat de... falsă omenie” – concluzia gazetarului în titlul articolului. Căci șoferul Neagu câștigase toate procesele, deși era vinovat. Falsificase documente, „înstrănase” piese de schimb, „luase

fără să le plătească” găini de la CAP și... fusese prins copind la examenul de Bacalaureat. Din „omenie” însă, toți îl „iertaseră”, acoperindu-l cu semnăturile trebuitoare. Ii „omenise” însă și el pe semnatarii... dar era de ajuns un caz negativ, într-o zi, în Scinteia!

Studentii clujeni pe frontul examenelor

Comuniștii din Universitatea clujeană au analizat rezultatele obținute de studenți în sesiunea din iarnă. Din bilantul prezentat Comitetului de partid reieșea că 92% din studenții la zi au promovat examenele cu calificative bune și foarte bune (note de la 7 în sus). Și în învățământul seral mai mult de 75% s-au înscris în aceeași categorie. Cele mai multe note de 10 au fost luate de studenții de la Matematică-fizică, Drept, Științe Economice, Filologie. Cu toate acestea, „participanții la dezbateri au arătat că, pe ansamblul Universității, rezultatele nu sunt în măsură să mulțumească”.

Buștea – frunză la prestări servicii

Consiliile populare locale aveau și plan de producție. Pe an ce trece tot mai mare. Scopurile enunțate erau, pe de o parte, crearea locurilor de muncă pentru localnici, pe de alta, autofinanțarea sarcinilor de bună gospodărire și modernizare.

Primarul orașului Buștea, Nicolae Rovinaru, împărțea celorlalți din experiența sa pozitivă în domeniu. Anul precedent avusese venituri de 14,3 milioane de lei la cheltuieli de 4,7 milioane. Pentru prestări servicii, Cooperativa „Meșteșugarul” dezvoltase 43 de unități prin care „oferă un avantaj de 120 de profile (față de 80, câte sunt în nomenclatorul obligatoriu)”. Și planuiește altele noi, precum reparații electrocasnice, reparat căruțe, întreținerea locuințelor, secții de confecționat încălțăminte din material textil recuperat, tricotate și tâmplărie.

N-au lipsit ideile novatoare: „Un cetățean”, privind valurile la Cos-

tinești, a văzut o multime de scoici aruncate pe plajă; din această materie primă gratuită s-a făcut făină furajeră pentru animale.

Om nou în „Idiotul” lui Dostoievski

La rubrica „Opinii” din oficiosul PCR, scriitorul Ion Lăncrăjan semnează „O năzuință străveche”. Tema e una curență – formarea omului nou. Nici o trimitere explicită la Ceaușescu ori la partid.

Unde găsești un „Om nou”? – întreba retorica autorul. În stare pură, nici-unde. Dar... „Omul nou”, omul exemplar s-a bucurat mereu de atenția literaturii în vremea noastră, dar și înainte de asta, omul dintodeauna dorind să fie mai bun și mai drept, literatură neputând să nu înăbușe de această năzuință străveche. E destul să amintim în acest sens mărturisirile făcute de Dostoievski înainte de a scrie romanul „Idiotul”. „Ideea principală a romanului, spunea Dostoievski, este de a zgărnii chipul unui om într-un tot minunat.”

Lavinia BETA

„DOM JUAN“ ȘI TURNANTA ÎNSĂNGERATĂ

În primăvara lui 1989, lumea se pregătea de ultimul „1 Mai Muncitoresc”. Tot mai împovărată și mai săracă, România se țara încet și nesigur către un nou început. Dar, pe lângă „sărbătorile muncitorești”, din când în când prezente ca formă de delectare impusă, oamenii simțeau nevoia mereu și mereu să evadeze. În teatre se monta mult și se monta bine. Și în provincie, și în București. Pe scena Teatrului Dramatic din Galați, spre sfârșitul lui aprilie '89, avea loc premiera unui spectacol care în primul an de libertate avea să obțină un premiu UNITER... „Dom Juan” de Moliere, în direcția de scenă a lui Victor Ioan Frunză și cu scenografia Adrianei Grand.

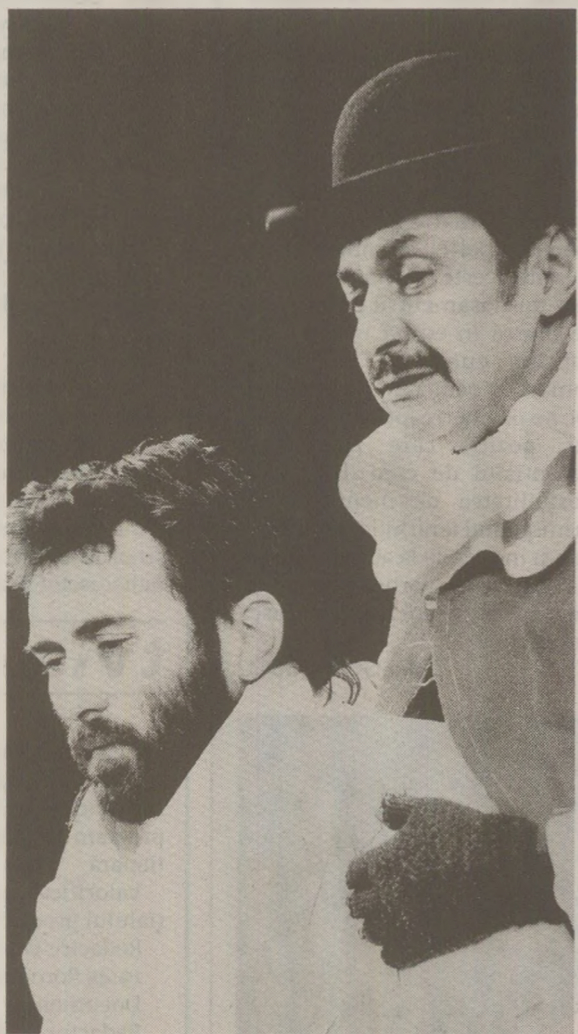
O montare grandioasă, așa cum sunt cele mai multe dintre spectacolele lui Victor Ioan Frunză, cea de la Galați are o poveste specială, ca de altfel mai toate montările din acei ani, când fiecare scenă era o luptă, când nimic nu era la fel ca astăzi.

„Am folosit o traducere clandestină la vremea aceea”, își amintește Victor Ioan Frunză. „Era traducerea Ninei Cassian, care era «fugită» din țară la momentul ăla și n-am fi putut folosi altfel textul ei. Nu exista decât traducerea lui Kirilțescu, dar era datată. Așa că am luat traducerea Ninei Cassian care era foarte bună, dar n-am spus nimănui cine e autorul, nu am menționat nici în caietul-program.”

Era greu să realizezi un spectacol atunci, când nu se găsea mai nimic, când pentru orice trebuiau aprobări peste aprobări, când aproape totul era interzis. „Am folosit un decor care astăzi ar părea o realizare imposibilă, din cauza difuzităților sceno-tehnice și a soluțiilor revoluționare și pentru momentul actual, nu numai pentru vremea aia.”

Decorul era format dintr-o emisferă de fibră de sticlă, mare cât toată scena, cu deschiderea de zece metri și diametrul de doisprezece metri, așezată pe o turnantă, care avea un rulment de presiune mare cât un stat de om. Totul executat la Combinatul Siderurgic din Galați. Iar fibra de sticlă am luat-o de la șantierul naval. Decorul era cinetic, iar mobilierul, tratat în maniera Salvador Dali, cu obiecte scurte... era introdus în această emisferă în funcție de scenă. Mi-aduc aminte că aveam niște nori uriași din sızal, un material din care se fac furnile marinărești și pe care l-am găsit la fabrica de sfori din spatele blocului unde locuiau eu și Adriana, pe vremea aia, la Galați. Totul era o odisee, de la crearea decorului la costume, de la obținerea aprobărilor la momentul vizionării ideologice, de la momentul primei lecturi și până la premieră. „Din ordin de sus, erau indicații stricte să nu se folosească anumite materiale, erau materiale «dirijate», precum catifeaua și plexiglass-ul sau pigmentii de culoare. Cam tot ce însemna import. Trebuia aprobare specială. De altfel, asta e una dintre explicațiile faptului că totul era gri în perioada comunistă, nu se importau pigmentii”, povestește mai departe Victor Ioan Frunză. Munca scenografei Adrianei Grand se transformă într-una de alchimist. Trebuia să transforme totul în aur... Și totuși se făceau decoruri fastuoase atunci, în condițiile în care nu exista mai nimic. „Adriana vopsea amestecând pigmentii de imprimărie, textilii, cu tempera, iar la final dădea cu un lac peste pentru să astă ridica cu un grad năvelul pigmentului. Deci pentru costume am făcut rotor, cu aprobare specială, de catifea albă, pentru că era singura care se putea obține. Catifeaua a fost adusă de la Arad și s-a vopsit fiecare costum în parte. Manual. Asta au făcut Adriana și oamenii de la atelier, în curtea din spatele teatrului. Parcă erau căldărari... Revenind la turnantă. Nu am avut posibilitatea să facem un motor care s-o antreneze, drept pentru care era mișcată manual. Și acum țin minte cum băieții de la scenă aveau mâinile însângerate din cauză că o învârtău întruna în timpul repetițiilor. Mișcarea turnanta cu mâna și nu aveam mânuși de protecție. Puneam niște cârpe să-i protejeze cât de cât. Iar ei trebuia să stea ghemuți, ca să nu se vadă din sală. Când reluam un tablou, vedeam vreo opt capete care se ridicau să mă mănânce din spatele turnantei, dar o mișcăm mai departe pentru că erau foarte dedicați. A fost destul de complicat și să adaptăm mișcarea actorilor, pentru că totul se juca pe turnantă, iar ei purtau încălțăminte normală. Sganarelle era interpretat de Mihai Mihail, iar Dom Juan de Claudiu Stănescu, într-un fel a fost debutul lui. Imi amintesc că Adriana a lucrat un costum special pentru Mihai Mihail, care era slabuț. Iar ea voia un Sganarelle mai rubicond. Practic, i-a sculptat corpul, i-a făcut pe sub costum un fel de carcasă din burete. Țin minte că o ruga pe Adriana: «Dna Grand, mă nenorociți, eu sunt bolnav...» Dar până la urmă i-a plăcut costumul...”

Povestea turnantei însă nu s-a sfârșit. „A fost coșmarul meu”, își amintește Victor Ioan Frunză. „Atunci când a fost adusă prima aripă a turnantei la teatru, au descărcat-o cu o macara. Și cineva din mulțime a spus «Nu ține!», dar se referea la un cablu de dirijare. Numai că eu am înțeles că nu ține greutatea scena. Și până în seara primului spec-

Mihai Mihail și Claudiu Stănescu, în „Dom Juan”-ul lui Moliere, pusă în scenă de Victor Ioan Frunză FOTO: Adriana Grand

tacol am tot visat cum se prăbușește și cum directorul își spunea, printre vâlătuci de fum: «Ți-am spus că nu ține!». Dar a ținut...”

Pentru „Dom Juan” de la Galați, ca, de altfel, pentru toate montările lui, Victor Ioan Frunză a folosit muzică originală. Era ceva de neimaginat pe atunci, un lux pe care și-l permiteau doar marii creatori. Într-o lume în care toți trebuia să fie la fel, să gândească la fel, să simtă la fel, așa cum se dicta de sus, Victor Ioan Frunză învârtău pământul într-o altă direcție. El aducea în scenă Eroi... „surprînzi într-un moment de tragică ratare”. Era loc pentru tragic în montările lui. Era timp să coloreze universul și să-i dea ritm. „Muzica era compusă de unul din primii compozitori de muzică de scenă pe care i-am lansat. Tudorel Iftode. Pe vremea aia era suprarrealism și ai compozitor de muzică de scenă. Oricum, situația asta a durat până târziu, spre anii 2000. Tudorel Iftode era profesor de muzică la Școala de muzică din Galați. Orice absolvent de Conservator era pe atunci profesor de muzică, fiindcă alte posturi prin filarmonică sau opere nu mai existau. Și avea și o formație cu care cânta seara la Restaurantul Olimp din Galați. Era foarte ciudat să îl vezi seara la restaurant și ziua la repetiții făcând muzica pentru o piesă de Moliere. A compus câteva piese pentru vioară, care erau cântate la scenele „câmpenești”, atunci când apăreau Maturine, Pierrot și Charlotte, și câteva bucăți monumentale pentru apariția statuii. Iar cu statua e o întâmplare foarte interesantă. Atunci am înțeles că niciodată nu trebuie să-ți subestimezi adversarul. Și mă refer la cei din sistem. La montarea asta n-am avut probleme cu cenzura. Dar a fost problema cu statua, care era, evident, uriașă, cinetică. Dar la vizionarea de gală nu era gata. Am vorbit cu Adriana și am hotărât să o băgăm în scenă așa, neterminată, cu gândul că n-o să-și dea seama tovarășii, pentru că o să spunem că e stilizată. Dar și-au dat seama și ne-au sancționat drastic, pentru că obiectul era neterminat și ne-am permis să le prezentăm ceva nefinisat, când norma era ca la vizionarea oficială să fie totul gata, ca de spectacol.”

Montarea de la Galați a prins ultimele luni ale anului 1989, apoi, după '90, când sistemul s-a prăbușit, a mers în turnee la Teatrul Național din București și a primit Premiul UNITER. Nu erau gale pe atunci, erau doar un grup de artiști și câțiva critici, care s-au întâlnit emoționat pe scena de la Odeon. „Mircea Diaconu ne-a spus că nu are nici un ban de premii, dar că a adus el de la țară niște vin și ne invită să-l gustăm”, își amintește Victor Ioan Frunză. Atunci a început însă o altă poveste... Rămâne amintirea unui spectacol în care marele monolog, despre ipocrizia lumii în care trăim” era rostit de pe turnanta care se răsucea însângerată în mâinile unor oameni care iubeau teatru.

Monica ANDRONESCU

Există un miraj al cuvintelor, neindoielnic, tot așa cum este adevărat că unele cuvinte spun mai puțin unor oameni și mai mult altora. Dar o convingere comună este, bunăoară, că știința și tehnologia, sau industriile de vârf, se vor dezvolta în viitor la parametri astăzi inimaginabili. În acest caz, întinând că mirajul cuvintelor se infrazătește cu o anumită imprecizie a lor, născută dintr-un firesc entuziasm, specialiștii sunt aceia care, în primul rând, încearcă să nu cadă în cursa unor speculații gratuite. Majoritatea specialiștilor afirmă, de exemplu, că un muncitor de la mijlocul acestui secol, adus prin timp direct în uzina anului 2000, nu ar fi chiar atât de rătăcit într-o lume complet nouă și necunoscută lui. Observația aceasta fiind valabilă cel puțin în ce privește industria constructoare de mașini. În fața unuia dintre cele mai complexe sisteme automatizate de prelucrare a metalelor, comandat de computer, muncitorul cu pricina ar recunoaște imediat

ARTICOLUL ZILEI

Laudă muncii

strungul sau freza pe care el le comandase manual. Pe scurt, el n-ar fi propulsat într-o lume de science-fiction și realitatea căreia i-ar fi martor ar fi doar aceea a unei lumi mult mai avansate tehnic și tehnologic chiar în condițiile în care deceniile ce vin vor cunoaște o accelerare a tendințelor conturate în prezent ca linii principale de transformare a activității industriale. Una dintre aceste linii directoare fiind și caracterul „flexibil” al fabricației, despre care la Centrul de inginerie tehnologică și proiectări pentru construcții de mașini din Brașov se vorbește nu doar ca despre un gând de viitor îndepărtat, ci ca despre o realitate care a prins contur și se consolidează permanent.

Istoriceste vorbind, ne spune inginerul-șef al acestui centru, Ion Drăcea, primele utilaje prelucrătoare care au fost automatizate au fost acele folosite pentru fabricația de serie mare (automobile, camioane agricole etc.). S-au realizat, astfel, mașinile unelte ce prelucrau o singură piesă, pentru fiecare fază productivă folosindu-se câte un utilaj specializat. Apoi, prin legarea în flux continuu a acestor utilaje, au luat naștere cunoscutele linii automate cu transfer. Aceste sisteme de mașini, ce au revoluționat fabricația de serie mare și au permis democratizarea consumului, făcând mai ieftine și accesibile produse ce erau considerate înainte prea scumpe pentru cumpărătorul

mediu, aveau totuși dezavantajul că ele asigurau doar aproximativ un cincisprezece din totalul producției în domeniul construcțiilor de mașini, restul fabricației trebuind să fie de serie mică sau unicat.

Pentru unele unități brașovene aparținând industriei construcțiilor de mașini sau pentru întreprinderi ca IMASA Sfântu Gheorghe, „Automatizarea” Mediaș sau întreprinderea de piese auto din Sibiu, proiectele alcătuite de specialiștii Centrului de inginerie tehnologică din Brașov au reprezentat un pas important în trecerea de la liniile chiar automatizate, dar rigide, la sistemul flexibil de fabricație. Aceste realizări se alătură celor înregistrate de alte colective de specialiști din țară și constituie punctul de plecare pentru extinderea pe scară largă a automatizării flexibile în industria constructoare de mașini, în anii următori.

D. CONSTANTINESCU
Flacăra, nr. 17/1989

DIN ARHIVA CC AL PCR

Nicolae Ceaușescu, în ședința Comitetului Politic Executiv din 5 mai 1989: „Restanțe, practic, au aproape toate ministerele”

Ședința a fost prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România.

La ședință au participat: Bobu Emil, Ceaușescu Elena, Ciobanu Lina, Coman Ion, Constantin Nicolae, Dăscălescu Constantin, Dobrescu Mișu, Fazekas Ludovic, Mănescu Manea, Niculescu Paul, Olteanu Constantin, Oprea Gheorghe, Pană Gheorghe, Popescu Dumitru, Rădulescu Gheorghe, Andrei Ștefan, Ceaușescu Nicu, David Gheorghe, Frățilă Ion, Gere Mihai, Ghițulică Maria, Gădeu Suzana, Marina Mihai, Milea Vasile, Moga Ioachim, Mureșan Ana, Pacoste Cornel, Petrescu Barbu, Postelnicu Tudor, Preoteasa Petre, Radu Constantin, Radu Ion, Stoian Ion, Szasz Iosif, Ștefănescu Traian Ion, Toma Ioan, Totu Ioan, Ursu Ion, Bărbulescu Vasile, Curticeanu Silviu, Sirbu Ion.

La ședință au fost invitați tovarășii: Pătan Ion, Ungur Ioan, Enache Marin, Stoica Gheorghe, Rădulescu Eugeniu, Vaidescu Nicolae, Ion M. Nicolae, Catagiu Irimie, Fluture Petre, Amza Nicolae, Dimitriu Alexandru, Aron Pavel, Prioteasa Paula, Zanfir Constantin, Constantinescu Gheorghe, Teoreanu Ion, Fluscă Maria, Tarhon Eugen, Antonescu Gheorghe, Urdea Decebal, Berghianu Maxim, Neclua Alexandru, Ceaușescu Ion, Bulucea Vasile, Gruia Florea, Nagy Ferdinand, Folea Ion, Tașmău Frusina, Buracu Mihail, Ionescu Nicolae, Emilian Dobrescu, Florescu Eugen, Ilie Văduva, Mitea Constantin, Ionescu Nicolae, Mihalache Nicolae.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Ați văzut ordinea de zi, tovarășii? Ați văzut și materialele, probabil, nu? Bun. Punctul 1

Raportul privind realizarea planului pe luna aprilie și măsurii pentru îndeplinirea integrală a planului pe luna mai, trimestrul II și întregul an 1989.

Dacă aveți ceva de spus? Spuneți, tovarășii! Atunci atrag eu atenția asupra câtorva probleme:

Tov. Elena Ceaușescu: Cum trebuie realizat planul și planul de export.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Avem restanțe de 13 miliarde în 4 luni, din care 9,7 pe aprilie. Dar ce este interesant: din această producție pentru așa-zisul consum intern — 108%, și pentru export 103%, când trebuia să fie invers, conform planului. Aceasta înseamnă că toate ministerele au încălcat prevederile planului. Consiliul de Miniștri nu a urmărit, s-a elaborat aprovizionarea de Consiliul de Miniștri, că acestea sunt programele materiale pentru producția care nu este prevăzută în plan! Și dacă vă uitați, tovarășii — toată nerezalizarea producției este la export! Încă un miliard în plus — 13,8 miliarde, și s-a realizat în plus! Deci nu s-a realizat cu aproape 14 miliarde de lei producția pentru export, din care 4,3 miliarde în luna aprilie, și avem o depășire foarte mare a producției interne! Sigur, propun să obligăm guvernul ca în trei zile să raporteze special Comitetului Politic Executiv de ce s-a încălcat planul, de ce s-a dat materiale și s-a făcut producția pentru alte destinații și nu s-a făcut exportul! Cine sunt vinovații pe ministere, pe centrale, pe întreprinderi pentru asemenea situații? Într-o săptămână să se prezinte situația cu aplicarea de măsuri de sancțiuni, în conformitate cu legea! Nu se poate merge mai departe așa!

Disciplina, legea, este obligatorie pentru toată lumea! Pentru că realizarea acestei producții de export asigură depășirea planului pe total. Deci totuși nerezalizarea pe total este la producția de export. Și pe trimestru, și pe luna aprilie! Foarte

slabă este activitatea la metalurgie, la chimie, la construcții de mașini și electronică, la industria ușoară și petrol.

Restanțe, practic, au aproape toate ministerele! Și aceasta este de fapt situația și la export!

Avem o restanță de 124 de milioane pe CTS și de 182 de milioane pe devize convertibile și pe ambele relații, producția de export este sub acum un an. Deci problema care se pune este să realizăm producția de export! Toată nerezalizarea se reeșalonează obligatoriu pe luna mai, cu obligația de a se lua imediat măsurile de a se face! Nu se poate face altă producție și nu se vor livra materiale decât pentru export. Numai pe măsură ce se depășește exportul, atunci dăm pentru altă producție! Nu se poate merge mai departe așa! Peste o săptămână vom lua măsurile pe care le va propune Guvernul în urma verificării!

Nu propun altă comisie: Biroul Executiv și Guvernul să facă aceasta! Nu propun altă comisie. Și la aceasta se angajează și controlul muncitoresc, și controlul financiar, dar Guvernul trebuie să răspundă de toate acestea, care are toate organele pentru a pune ordine!

Trebuie să luăm măsurii pentru a asigura contractele, conform celor stabilite!

Sigur, contracte pentru lunile mai și iunie sunt! Practic, avem 2,3 miliarde de contracte.

Este necesar, însă, metalurgia să contracteze cu clauza prețurilor, dar să contracteze mult mai intens, să dați grosul contractărilor. Am spus, tovarășilor, că la voi este concepția ca să nu contractați decât în fiecare lună!

Tov. Marin Enache: Permiteți-mi să raportez, tovarășe secretar general, că noi avem contracte încheiate pe o parte din trimestrul II la tablă și oțel beton. Avem contracte pe Japonia, dar și pe alte piețe, cu discutarea prețurilor la data respectivă.

Am însă sortimente la care nu avem contracte încheiate.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Împreună cu comerțul exterior, cu programe, să lucrați și de mâine să avem situația! La cele două construcții de mașini, situația este foarte proastă. La chimie, cu 800 de milioane este mai puțin.

Tov. Ion M. Nicolae: Ceva am contractat. Au mai crescut și prețurile.

Tov. Nicolae Ceaușescu: Treceți și contractați, cu clauza prețurilor! Lemnul stă mai bine, dar tot trebuie să contracteze, industria ușoară stă slab cu contractele, industria alimentară, agricultura și în mod corespunzător și celelalte, ca să nu le luăm pe toate, că am luat numai pe acestea principale. Pentru a pune ordine, să se aducă modificările corespunzătoare în ce privește aluminii. Întregul aluminii care trebuie să meargă pentru alte destinații nu merge decât direct în rezerva centrală. Cele 18.500 tone lunare care se vârsă direct se depozitează și acolo hotărârm când îl exportăm și cât! Trebuie scos din plan aluminii pentru prelucrare și rămâne în cadrul planului numai ce avem prevăzut pentru nevoile interne la producția stabilită, dar la export numai dacă avem cel puțin 30%, dar vine la aprobare specială și sistemul este următorul: Metalurgia dă prețul aluminii în dolari la data respectivă, iar CPS-ul, voi de la minister, aveți obligația să dați 18.500 tone și cu aceasta ați terminat! Din rezerva centrală stabilim dacă prelucrăm, însă numai dacă avem cel puțin 30% în aport suplimentar. Aceasta înseamnă, față de prețul actual, să ajungem la

Soarta lui Nicolae Ceaușescu a depins și de elicopterele franțuzești

(Urmare din pag. 1)

După un an și jumătate, autoritățile sovietice au acceptat să acorde României licențele de fabricație atât pentru produsele solicitate înainte de 29 mai 1970, cât și pentru cele enumerate în cursul întâlnirii de la Moscova dintre prim-ministrul Ion Gheorghe Maurer și Alexei N. Kosighin (28-29 mai 1970). În același timp, membrii delegației sovietice participanți la tratative au declinat propunerea făcută chiar de premierul Alexei Kosighin în luna mai 1970, de cooperare cu România în vederea fabricării în comun a elicopterului de transport Mi-8, astfel: „În cazul când partea română va hotărâ să organizeze în RSR fabricarea elicopterului greu de transport, industria URSS va putea acorda doar un ajutor limitat în fabricarea acestui elicopter prin transmiterea către RSR a documentației tehnice de licență și prin acordarea consultațiilor necesare specialiștilor români, în URSS și RSR, fără livrarea produselor de completare, a subsansamblurilor și a pieselor”.

Concomitent cu acțiunile întreprinse pentru realizarea elicopterului Mi-8, autoritățile comuniste de la București au căutat să obțină din statele occidentale oferte în vederea fabricării unor elicoptere performante. După o analiză a pieței, specialiștii români au optat pentru modelul francez SA 316 „Alouette III”, pe care l-au redenumit IAR-316 B.

În perioada 1971-1976 au fost realizate la uzina IAR din Brașov 80 de elicoptere, 38 de aparate pentru Ministerul Apărării Naționale și 14 pentru Departamentul Aviației Civile. De asemenea, au fost exportate 28 de aparate în Franța.

În anul 1975, la Brașov a fost fabricat un elicopter IAR-316 B, destinat zborurilor de importanță excepțională în cadrul Flotilei 50 Aviație Transport, aplicându-i-se

tehnologii speciale, măsuri deosebite de control al materialelor și fabricației, echiparea suplimentară cu aparatul de radionavigație, precum și îmbunătățirea amenajării interioare.”

În luna decembrie 1976, autoritățile române au prezonizat că firma-mamă va menține fabricația modelului „Alouette III” până la sfârșitul anului 1978. În același timp, uzina de la Brașov avea deja încheiate contracte ferme pentru construirea a 65 elicoptere până în anul 1980 — din care 14 exemplare pentru Franța. Cu toate acestea, la 21 decembrie 1976, generalul-colonel Ion Coman i-a trimis lui Nicolae Ceaușescu un raport cu următorul conținut: „Pe baza indicației dumneavoastră, un colectiv format din activiști ai Secției pentru problemele militare și justiție a CC al PCR, cadre de specialitate de la Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, a analizat situația elicopterului „Alouette III”, rezultând următoarele: [...] Se consideră că elicopterul corespunde pe deplin scopului și misiunilor pentru care a fost conceput, construit și introdus în înzestrarea aviației militare și civile din țara noastră.”

Totuși, ca aeronavă aparținând generației anilor 1960-1962, cu toate îmbunătățirile aduse pe parcurs, nu a beneficiat de soluțiile constructive și progresele tehnice realizate după anul 1970, ca: echiparea cu două motoare, rotor rigid, pale din materiale plastice armate, instalații de degivrare și echipament perfecționat de navigație, aplicate la elicopterele de alte tipuri din generația ultimilor 3-4 ani. Firma constructoare SNIAS nu prevede adoptarea unor asemenea perfecționări elicopterului „Alouette III”, deoarece presupun proiectări de ansambluri și modificări structurale ale aeronavei, astfel că elicopterul va avea în continuare dezavantaje față de elicopterele mai noi din această categorie,

Avionul de vânătoare-bombardament IAR-93 era realizat de România în cooperare cu Iugoslavia

cel mai important fiind echiparea sa cu un singur motor. Ca urmare, în cazul opririi motorului, la înălțimi și viteze de zbor mici nu se poate realiza o aterizare sigură, întrucât nu este posibilă obținerea unui regim corespunzător de autorotație al palelor rotorului principal. [...]

Având în vedere servitutele prezentate, și în mod deosebit echiparea cu un singur motor, se apreciază că folosirea elicopterului „Alouette III” pentru executarea misiunilor de importanță excepțională nu este indicată, deoarece o oprire accidentală a motorului în zboruri la înălțimi mici, pe timpul decolării și aterizării, deasupra localităților și terenurilor accidentate sau în condiții de vizibilitate redusă, poate genera evenimente de zbor.

În prezent, pe plan mondial, s-au realizat elicoptere ușoare echipate cu două motoare și aparatul de radionavigație îmbunătățit, care elimină factorii de risc arătați. Flotila 50 Aviație Transport are în înzestrare

elicoptere mijlocii bimotoare de tipurile SA-330 „Puma” și Mi-8.

Față de cele raportate mai sus, propun următoarele:

1. Oprirea executării zborurilor de importanță excepțională cu elicoptere de tip „Alouette III”.
2. Înlocuirea elicopterelor „Alouette III” din înzestrarea Flotilei 50 Aviație Transport, în anul 1977, cu patru elicoptere bimotoare ușoare de tipul Bo-105, fabricate în RF Germania.
3. Până la intrarea în înzestrarea Flotilei 50 Aviație Transport a elicopterelor Bo-105, zborurile de importanță excepțională să fie executate cu elicopterele mijlocii bimotoare SA-330 „Puma” și Mi-8.

4. După intrarea în fabricația de serie a elicopterului bimotor SA-365 Dauphin și confirmarea calităților sale constructive și de zbor, să se continue acțiunile de prospectare și contractare a numărului necesar de elicoptere, de acest tip, pentru înzestrarea Flotilei 50 Aviație Transport.”

Nicolae Ceaușescu a primit raportul ministrului Apărării Naționale prin intermediul lui Emil Bobu și a pus următoarea rezoluție: „Tov. [Gheorghe] Oprea, să se desemneze un grup de specialiști pentru a face propuneri în vederea îmbunătățirii elicopterului „Alouette III” și înzestrarea sa cu două motoare, în sensul celor discutate [la expoziția de tehnică militară de la Otopeni, care a avut loc la 15 octombrie 1976].”

Este evident faptul că Nicolae Ceaușescu nu se pricepea la aviație, iar voluntarismul său afecta bugetul României. La începutul anilor '70, firma franceză SNIAS — cea care a proiectat și a realizat modelul SA-316 „Alouette III” — a renunțat să mai aducă îmbunătățiri constructive variabile de bază a aparatului și a vândut licența de fabricație României. Apoi, aceeași firmă a trecut la realizarea modelelor SA-360 „Dauphin” (apar

cu un singur motor) și SA-365 C „Dauphin” (bimotor). Nicolae Ceaușescu a sesizat târziu faptul că „Alouette III” era uzat moral și a cerut în mod imperativ să se găsească și să se aplice o soluție tehnică extrem de costisitoare: montarea unui al doilea motor pe elicopter. A fost o muncă de Sisif, refuzată la începutul anilor '70 de inginerii francezi, care au elaborat și pus în aplicare două proiecte noi: „Dauphin 1” și „Dauphin 2”.

„Din păcate, românii au acceptat sarcina respectivă din teamă față de aparatul represiv subordonat lui Nicolae Ceaușescu. Informații despre proiectul românesc de modificare a elicopterului „Alouette III” se regăsesc și într-o notă întocmită la 16 iunie 1977 de Ștefan Bărlău și Marin Enache, după ce Nicolae Ceaușescu a vizitat o expoziție de tehnică militară. În documentul respectiv s-a precizat: „Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini, cu sprijinul Ministerului Apărării Naționale, să intensifice cercetarea și producția pentru realizarea elicopterului mic cu două motoare”. Indicațiile președintelui României au fost aduse la cunoștința celor care au participat la evenimentul respectiv (pe bază de semnătură): Manea Mănescu, Ion Ioniță, Ion Stănescu, Mihai Marinescu, Ion Ursu, generalul-colonel Ion Coman, Theodor Coman, Ion Avram, Nicolae Agachi și Mihai Florescu.

În cele din urmă, în anul 1979, Flotila 50 Aviație Transport a primit în înzestrare două aparate SA-365 C „Dauphin”, iar proiectul românesc de montare a celui de-al doilea motor pe „Alouette III” a fost abandonat.

Ulterior, ambele elicoptere cumpărate în 1979 au fost înlocuite cu o nouă variantă, iar la 22 decembrie 1989, Nicolae și Elena Ceaușescu au fost evacuați de pe clădirea Comitetului Central cu ajutorul unui elicopter SA-365 N „Dauphin”, pilotat de colonelul Vasile Maluțan.

Dr. Petre OPRÎȘ

RADIOGRAFII CULINARE

„Încercați prăjitura cu acul de tricostat”

În biblioteca Mariei Drăgan există trei rafturi cu cărți de bucate și almanahuri literare gastronomice. Până în 1990, ea a cumpărat toate cărțile cu rețete culinare apărute pe piață. Deși nu găsea în alimentare toate ingredientele, a avut încântarea să nu rateze nici o astfel de carte. Lucrările îi foloseau în întregime astăzi, când găsește de toate în magazine, dar nu mai are aceeași satisfacție. Duce dorul acelor vremuri când era o adevărată aventură să găsești ceva interesant. A scris aceste căte pentru ea, dar și pentru nuroile sale, deoarece are doi băieți. Fiind pastonată de gătit, Maria Drăgan are multe poze în bucătărie, în timp ce prepara mâncăruri pentru familia ei.

Pasionată de gătit, Maria Drăgan are multe poze în bucătărie

Începând din anul 1985 și până în 1990, Maria Drăgan a alcătuit câte un rețetar pentru fiecare an, cu rețete copiate din cărți, decupate din diverse almanahuri și reviste ale vremii sau chiar inventate de ea. Fiecare an, alte rețete, grupate după criterii diferite. Din pasiunea pentru arta culinară. La finalul fiecărui caiet există și câteva indicații despre cum se așază masa în funcție de ocazie, cum se ornează mâncărurile, torturile la aniversări sau la sărbători. Nu lipsesc nici indicațiile cu privire la modul de servire a băuturilor și cu ce vinuri se potrivesc felurile de mâncare.

Curiozitatea mea se îndreaptă spre caietul din 1989, unde rețetele sunt scrise în funcție de ingredientul principal. Astfel vom găsi captolele: Ardei, Cartofi, Fasole, Vinete, Ștevie etc. Într-o altă parte din conopidă am găsit rețete precum: conopidă cu unt sau cu cuptor, la dovlecei: cu smântână, iahnă, prăjiți, ciorbă de dovlecei. Ouale au probabil cele mai multe rețete: ochiuri românești, ouă cu spanac, ochiuri la capac cu smântână, ouă umplute cu ficat, scrob, ochiuri în cuib etc. Și puil are un loc de cinste: puil cu conopidă, cu roșii, ciulamă, pilaf, puil cu măsline, puil la tavă etc.

Există și un capitol de aperitive, în care toate rețetele sunt decupate din reviste. Iată, de exemplu, rețeta de pateuri de cartofi, din Clubul „Femina”-Târgoviște: „Un kg de cartofi, două cepe, un pahar cu ulei, două ouă, trei linguri de făină, fructe din dulceață, pate de ficat sau ciuperce. Fierbeți cartofii, curățați-i și pasăți-i foarte bine cu o lingură de lemn. Adăugați gălbenușurile și puțin lapte, până obțineți un aluat potrivit. Întindeți o foaie de 3 cm grosime și tăiați-o în rotunduri cu un pahar mai mare. Egale ca număr, tăiați alte rotunduri, la care le scoateți rotundurile cu un pahar mai mic. Treceți-le prin făină și prăjiți-le în ulei fierbinte. Așezați două câte două aceste pogăcele și umpleți-le cu ciuperce călite, cu fructe din dulceață sau cu pate de ficat.”

Prăjiturile au un capitol aparte. Maria îmi recomandă prăjitura cu frișcă, pe care o prepara la fiecare

aniversare în familie și era apreciată de toți cunoscuții. Este o rețetă personală, cu toate indicațiile necesare unei gospodine neexperimentate. „Frecăți patru gălbenușuri cu 150 g zahăr pudră, un praf de sare și coaja rasă de la o lămâie până se fac cremă. Adăugați 225 g făină, amestecate cu două lingurițe de praf de copt. Incorporați ușor, amestecând de jos în sus, cinci albușuri bătute spumă tare. Turnați totul într-o formă rotundă unsă cu unt și tapetată cu spumă. Puneți prăjitura în cuptorul înfierbântat și țineți-o cinci minute la foc iute, apoi faceți flacăra potrivită și continuați coptul încă 25-30 de minute. Încercați prăjitura cu acul de tricostat. Dacă acul iese curat din cocă, scoateți forma din cuptor, așezați-o pe un platou și lăsați-o să se răcoască la loc mai cald. Tăiați-o în două (orizontal). Topiți în puțină apă călduță o linguriță de grăunte de gelatină și amestecați cu 400 g de frișcă. Întindeți o jumătate din cantitate pe blatul de jos al prăjiturii. Deasupra repartizați 300 g stafide macerate în coniac și bine scurse. Stropiți blatul superior cu coniac rămas de la macerat. Acoperiți cu restul de frișcă. Presărați ciocolată rasă și decorați cu un cerc de cereșe din dulceață. Înainte de a servi, lăsați prăjitura la rece.”

Carmen DRĂGAN

ROMÂNCELE, „REGINELE” HANDBALULUI EUROPEAN

Sfârșitul lunii aprilie 1989 a venit cu o premieră pentru handbalul feminin românesc: două dintre reprezentantele țării noastre în cupele europene au reușit performanțe de excepție, cucerind trofee continentale. Știința Bacău a intrat în posesia Cupei Cupelor, iar Chimistul Rm. Vâlcea a câștigat Cupa IHF. Partidele decisive s-au disputat la 30 aprilie, însă, din cauza amplelor articole dedicate zilei de 1 Mai, cronicile celor două jocuri și-au făcut loc abia în ultima pagină a ziarului Sportul.

În finala Cupei Cupelor, Știința Bacău a întâlnit în dublă manșă formația sovietică Kuban Krasnodar. După un rezultat de egalitate obținut în deplasare, 25-25, handbalistele pregătite de Mihai Pinteza și Costel Petrea au învins pe teren propriu cu 22-19 și au adus trofeul la Bacău. Din cele 10 partide disputate în ediția 1988-1989 a competiției, Știința a câștigat șapte, a terminat două jocuri la egalitate și a pierdut un singur meci. Până la finala cu echipa din URSS, handbalistele moldovene trecuseră de Beledisysy Spor (Turcia), SC Empor Rostock (RDG), Vasas Budapesta (Ungaria) și TSKA Sofia (Bulgaria).

La rândul său, Chimistul Rm. Vâlcea a cucerit pentru a doua oară Cupa IHF, după ce izbutise să câștige aceeași competiție și în 1985. De această dată, elevele antrenorilor Gheorghe Ionescu și Ioan Cherhard au trecut chiar de deținătoarea trofeului, formația sovietică Egle Vilnius. Învingătoare cu 26-18 în tur, handbalistele vâlcene au pierdut apoi în deplasare, 21-26, însă pertotal golaverajul le-a fost favorabil. De altfel, în cele opt partide disputate în ediția 1988-1989 a Cupei IHF, Chimistul a înregistrat patru victorii și tot atâtea înfrângeri, calificându-se de fiecare dată la golaveraj. Printre „victimele” formației din Vâlcea s-au numărat ZVL Prešov (Cehoslovacia), Rostselmaș Rostov pe Don (URSS) și Spartacus Budapesta (Ungaria). La doar câteva zile după finala Cupei IHF, Chimistul și-a mai trecut în palmares o perfor-

manță notabilă: a devenit în premieră campioană națională. În ziarul Sportul de la 3 mai 1989, Emanuel Fântăneanu analizează evoluția echipelor noastre în competițiile continentale: „Un argument care probează indubitabil că nu avem de-a face cu o performanță singulară, ci cu o constantă a înaltului nivel este și faptul că handbalistele de la Chimistul Rm. Vâlcea își înscriu, la un scurt interval, pentru a doua oară în palmares, câștigarea Cupei IHF, în timp ce Știința Bacău, prezentă permanent în plutonul de frunte continental de club, finalista a Cupei Campionilor Europeni, s-a impus acum în Cupa Cupelor. Este, fără îndoială, «momentul handbalului», pentru că este timpul să precizăm – în actuala ediție a cupei europene echipele noastre au avut o remarcabilă comportare de ansamblu, dacă avem în vedere că handba-

liștii de la Steaua se află și ei în finala competiției nr. 1 a continentului, că fetele de la Mureșul Tg. Mureș și tinerii componenți ai echipei Dinamo București au urcat până între cele mai bune patru ale CCE și Cupei Cupelor, că Politehnica Timișoara, de asemenea, una dintre formațiile de perspectivă, s-a numărat printre animatoarele Cupei IHF. Pornind, deci, de la toate aceste frumoase reușite, într-un clasament al prezentelor de marcă în ediția 1988-1989 a cupei europene, handbalul românesc ocupă un indiscutabil loc pe prima treaptă a podiumului, poziție care reconfirmă potențialul de care dispunem, posibilitatea de menținere în prim-planul ierarhiilor continentale și mondiale la acele cote care au făcut să se vorbească permanent despre «școala românească de handbal».”

Delia GOMOESCU

Mariana Tărcă, antrenorea de azi, a câștigat Cupa IHF cu Chimistul Râmnicu-Vâlcea

SUGESTII, SESIZĂRI, RECLAMAȚII

„Recurs la morală” sau cum se poate tăia frunză la câini

În condițiile în care toți oamenii caută cele mai bune condiții pentru ca fiecare la locul lui de muncă să-și facă datoria cu responsabilitate, conștiență și de eforturile noastre depinde binele nostru, apar cazuri izolate de... tăietori de frunză la câini. Absolut întâmplător, am surprins un asemenea caz. Un caz de indolență, de nepăsare crasă, de sfidare a oricăror norme morale, un caz care jignește bunul-simț. Iată despre ce este vorba:

Eram pe Taia, la IM Lonea Pilier, când ne-a frapat imaginea dezolantă a unui excavator Zomag răsturnat în părau. Un utilaj uriaș, de mare capacitate, scos din circuitul productiv și, pe lângă aceasta, împiedicând și calea de acces către incinta IM Lonea Pilier. Ne-am interesat și am aflat că se află acolo din seara precedentă. Ne-am permis să adăncim investigația. La ora 13:00, sub un soare puternic, la câțiva metri de excavator, șase muncitori stăteau tolanți și... tăiau frunză la câini. Unul dintre ei dormea. Era chiar deservantul excavatorului, Ioan Moleș. Îl trimizim greu. E mahmur, are o stare inexplicabilă. Vorbește incoerent, nu ne putem înțelege cu el. A avut o supărare... a luat niște medicamente... Greu de înțeles... Cei alți cinci muncitori își manifestă nemulțumirea că... nu au ce lucra. De ce? Fiindcă nu li se aduce beton, fiindcă n-au una, sau alta. De 6 (șase!) luni, a început construcția unui pod peste prăvăl Taia. Ei bine, nu s-a reușit în toată această vreme să se toarne nici macar... un picior al podului. Brigada nr. 3 a ACCF are mai multe puncte de lucru în această zonă, dar, cu siguranță, lucrarea este cea mai întârziată. Muncitorii Ion Roțu, Ioan Ivan, Stan Răduț, Ilie Năstase și Vasile Stoica au dreptate: au

venit de la Roșiori, de la Drăgășani sau din alte părți ale țării să muncească, nu să aștepte zilnic să li se creeze front de lucru. Ca un făcut, apare și șeful punctului de lucru, maestrul Silviu Migia. Vine agale cu o carte în mână. L-am deranjat de la... lectură. Volumul se numește „Recurs la morală” și e scris de Nicolae Cristache. Maistrul e chiar intrigat. Ce, n-are voie omul să citească? Ba da, sigur că da, are voie să citească, dar în nici un caz în timp ce ar trebui să-și facă datoria la locul de muncă. ... Un excavator de mare capacitate, care ar trebui să lucreze, zace răsturnat în apă. Timp de o săptămână, în aceeași apă, a stat răsturnat un compresor, tot al IUGCCF. Un excavatorist mahmur. Cinci oameni stau tolanți la soare. Un maistrul citește liniștit beletristică. Un pod... așteaptă să fie construit de... extraterestri. Un drum de acces este blocat. ... Iată o situație care ar trebui să dea de gândit conducătorii Brigăzii nr. 3 a ACCF (șef de brigadă, ing. Ion Preda), conducătorii ACCF și IUGCCF. O stare de fapt care ar trebui să îndemne la un... recurs la morală, la morală responsabilă, și la o trezire la realitate. Dacă toată lumea ar proceda la fel, unde am ajunge? Mircea BUJORESCU

Problema pentru care, deunăzi, educatoarea Lucia Munteanu, de la Grădinița cu program prelungit nr. 1 de pe Strada Independenței din Petrosani, s-a adresat redacției, ar, într-adevăr, serioasă. Ne-am convins noi înșine cănd, la o oră după apelul telefonic, ne-am aflat în curtea respectivei grădinițe. „Azi dimineața, când au sosit, îngrijitorii au găsit toți

pomi, dar toți, plantați cu câteva zile în urmă pe aleea de la intrare, scoși, pur și simplu, din pământ”, spune directoarea Amalia Bogdan. O imagine care indignează orice om cu bun-simț. Alături de câțiva cireși în floare, pomii scoși din pământ, cu rădăcini cu tot, zac, pur și simplu, pe spațiul verde care încadrează aleea. Geza Ohanovici, pensionar, binecunoscut gospodar în acest cartier, are de ce să fie mahnit: acești pomi, plantați în mare parte de mâinile sale, au căzut victimă vandalismului unui sau unor inși care numai civilizații nu se pot chema. „Am vrut ca, nu peste mult timp, să protejăm fiecare pom cu gardulețe metalice, adaugă directoarea grădiniței. Ne este teamă că nici acestea nu vor sta mult la locul lor.” Și, ca dovadă, ne arată spre poarta de la intrare care, de fapt, nu mai era. „A dispărut la puțin timp după ce a fost montată, precizează interlocutoarea. La fel și bucăți întregi din gardul protector care împrejmuiește incinta grădiniței.” Deocamdată, agresorii, căci doar așa poate fi numit cel care a atentat la viața plâpânzilor pomi, nu se cunoaște. Se ascunde încă sub mantia anonimului. Dar nu pentru mult timp. Mulți cetățeni din blocurile situate în apropiere au fost revoltați de gestul său. Iuliana Căpățână, o gospodină de la apartamentul 4 al blocului 12 A, află la câțiva metri de grădiniță, a ținut să ne arate 13 brăduți aflați în aceeași situație cu pomiișorii de la grădiniță. „I-am plantat, i-am udat, i-am ocrotit, și acum mă doare inima când îi văd așa rușiți”, zice gospodina.

Gheorghe OLTEANU
Steagul Rosu, jud. Petrosani,
nr. 11.387 din 1989

anunțuri

CERERI ȘI OFERTE DE SERVICIU
Institutul de Medicină și Farmacie București, Str. Dionisie Lupu nr. 37, încadrează în condițiile Legii 12/1971: inginer exploatare tehnică de calcul, colectivul de cercetare biofizică, laborant determinări fizico-chimice, colectivul de cercetare biofizică.
Căutăm persoană pricepută îngrijire fetiță de 9 luni – Piața Iancului.
Căutăm persoană pensionară bolnav cardiac, oferim găzduire.
Asociația locatari Piața Amzei încadrează fochist, preferabil pensionar. Oferim locuință două camere, telefon, retribuite.
Căutăm femeie îngrijire copil de 10 luni, zona Balta Albă.

VÂNZĂRI
Videorecorder telecomandă, infra-roșii; apartament două camere decomandate, confort 1 imbușnățită cu telefon, etaj zece, prelungirea Ghenchea. Aștept provincia.
Vând videorecorder Național G.7, amortizoare față pentru Mazda 626, radiocasetofon auto, cojoc damă mă-

sură 44-46, casete video, cabluri BNC.
Vând convenabil apartament, birou cu scaun, bibliotecă, bufet, mese deosebite, oglindă 60 x 180 cm, îmbrăcăminte damă, aragaz – butelie, televizor, prosopier, scule diferite.
Vând răsad de garoafe Chabaud, sămânță originală Stokes – catalog, floare bătută, trei culori, autorizat.
Pian electric Wurlitzer, sintetizator Korg Poly 800. Urele 10:00-15:00.

CUMPĂRĂRI
Cumpăr apartament două camere, etaj unu, zona Roma – Televiziune – Aviatori, Floreasca, sau apartament 3-4 camere aceeași zonă.
Obiectiv decorativ sticlă multicoloră; fotoaparatur mecanic – Nikon, Narciss (Canon, Leica, Exacta); dispozitiv stereofotografie.
Cumpăr vas, veioză Galle sau Daum Nancy, obiecte similare pentru colecție.
Cumpăr instalație gaz pentru autoturism, originală.
Cumpăr mașină tricostat cu cartelă, marca Brother, Singer, Empisol, Silver, Veritas 360.

tv 5 mai 1989

19:00 Teledin
19:25 Tezele și orientările formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu – program de muncă și acțiune revoluționară
Valorificarea superioară a potențialului productiv
Redactor Octavian Cepraga
19:45 România în lume
Documentar
Redactor Virgil Tatomir
20:05 Copiii cântă patria și partidul
Program literar-muzical-coregrafic în interpretarea unor formații pionierești și ale șoimilor patriei, laureate ale Festivalului Național „Cântarea României”
Redactor Dana Oprîiță
20:25 Învățămint, cercetare, producție
Portretul tineretii revoluționare –

în portretul revoluționar al patriei
Redactor Ana-Maria Sireteanu
20:45 Rolul familiei în societatea noastră
Ștăfeta generațiilor
Redactor Mădălina Tudor
21:05 Cineașturile
Prezență activă în munca politico-educativă
Redactor Tudor Căran
21:20 Univers, materie, viață
Emisiune de educație materialist-științifică
Istoria Pământului
Episodul VIII. Arhaicul, protozoicul, paleozoicul și mezozoicul
Prezintă dr.ing. Mircea Săndulescu, de la Institutul de Geologie și Geofizică București
Redactor Ion Ruș
21:50 Teledin
22:00 Închiderea programului

vremea

Vremea a fost în general frumoasă. Cerul a fost variabil, cu innorări accentuate în sudul și estul țării, precum și în zona de munte, unde pe alocuri s-au semnalat averse de ploaie și descărcări electrice. În restul teritoriului aceste fenomene au fost rare. Vântul a suflat până la moderat. Maxima a marcat o ușoară creștere în regiunile vestice și a fost cuprinsă, în general, între 17 și 25 grade, iar minima din cursul nopții a fost

cuprinsă între 2 și 12 grade. Pe alocuri s-a semnalat ceață în vestul și centrul țării și în zona de munte, iar izolat condițiile meteorologice au rămas favorabile căderilor de grindină.
La București, cerul a fost variabil. S-au creat condiții de averse mai ales în cursul după-amiezii. Vântul a suflat slab până la moderat. Temperatura maximă a fost cuprinsă între 23 și 25 grade, iar minima s-a situat în jurul valorii de 8 grade Celsius.

Speranța

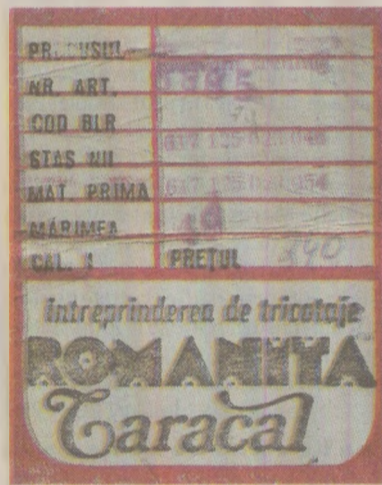
ORIZONTAL: 1) Actriță bulgară (Tvetana) protagonistă, alături de Kosta Tonev și Doso Dosev, în coproducția polono-bulgară „Întâmplări pe vasul Speranța”, în regia lui Stanislav Yerdyka – Navigator portughez care, în căutarea drumului maritim spre India, a descoperit, în 1487, Capul Bunei Speranțe (Bartolomeu; c. 1450-1500). 2) Scriitor român (Ion), autorul romanului „Ștanca speranței” – Mare poet italian (Alighieri; 1265-1321) care povestește în „Divina comedie” că a văzut scris pe poarta Infernului cuvintele „Lăsați orice speranță, voi, care intrați”. 3) Cunoscut regizor italian, realizatorul filmului „Aleea speranței” (Dino) – Radu Ionașcu – Cenușiu. 4) Emilia Stoica – A publicat în 1975 volumul „Speranță pentru marele vis” (Leonida). 5) Romancier indonezian (n. 1925) – Salá de festivități. 6) Stațiune balneoclimaterică în județul Harghita – Arta Terpsihoarei. 7) Bine conceput nu mai lasă nici o speranță apărării – Localitate în URSS – Ion Tudose. 8) Neon (simb). 9) Udrea Teodoru – Eroina romanului „Ordinul bunei speranțe” de Ovidiu Moceanu. 10) Arbore cu fructe aripate – Menire – A scris poezia „Speranță” (George Demetru; 1911-1972). 11) Literar italian (Massimo Taparelli d’; 1798-1866) care a publicat în 1848 „Temei și speranțe”. 11) Scriitor latin, autor al unui volum de „Fabule” din care am reținut învățătura, „Să nu lași darurile sigure pentru o speranță posibilă” – A se opri din mers.

VERTICAL: 1) „... speranță”, poezie din lirica Mariei Banuș (neart.). – A inclus în volumul „Lacrima diavolului” și poezia „Speranță” (Ion; 1914-1987). 2) Mare filozof grec (384-322 î.e.n.) căruia i se atribuie maxima: „Speranța este visul unui om treaz”. 3) Proeminență mediană a feței – „... speranței”, film din creația regizorului polonez Jan Rybkowski (sg. Neart.). – Lună numită popular florar. 4) Poetul norvegic nepereche pe versurile căruia Dumitru Milcoveanu a compus piesa corală „Speranța” – Ochi de lanț. 5) Victor Adam – Epoci – Scriitorul italian Nino Palumbo a publicat în 1967 romanul „... speranței” (neart.). 6) Radu (simb) – Costache Antoniu – Rău în Togo. 7) Din creația acestui compozitor român (Gheorghe; 1847-1925) am ales, în contextul nostru tematic, piesa vocală „Dorință” – Actor englez (John) prent, alături de Alec Guinness și Valerie Hobson, pe genericul filmului „Marile speranțe”, regia aparținând lui David Lean. 8) Afirmăție – Autorul frumoasei melodii „E anotimpul speranțelor”, versurile fiind semnate de Andreea Andreiu (Ionel). 9) Scriitorul Alec Ivan Ghilia și-a intitulat unul dintre volumele sale „... speranței” – Cetate străveche în Asia Mică. 10) Avantaj – A găta (pop.). 11) Prefix cu sensul „referitor la ser” – Liric român (Radu; 1920-1962) care și-a intitulat una dintre poeziile sale „Speră”

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

Diționar EIA Revista Rebus nr. 15/1989

amintiri

Tricotajele erau printre cele mai moderne haine purtate în anul 1989

AICI RADIO EUROPA LIBERĂ!

Problemele unei economii fără datorie externă

Plătindu-și datoria externă, observatorii au anticipat că țara nu se va bucura de un nivel de trai mai bun. Cu mult înainte ca această ambție personală să fi fost realitate, Ceaușescu a anunțat că fondurile suplimentare care nu vor merge la băncile străine vor fi folosite pentru dezvoltarea economiei. Totuși, el însuși a subliniat situația deplorabilă a economiei naționale din anii 1988 și din primele luni ale anului 1989.

Din cuvântarea lui Ceaușescu a reieșit clar că principala cauză a imposibilității de a realiza telurile economice este eșecul de a moderniza economia țării. Din 1975 până în 1989, România a tăiat importul de mașinării și de echipamente moderne din Vest pentru a putea să-și folosească profitul economic doar pentru plata datoriei externe. Drept urmare, fabricile din România, mașinările și sistemul de transport s-au învechit. În ciuda unui mult trâmbițat program de modernizare „națională”, România nu a fost până acum capabilă să dea dovada clară a vreunui progres substanțial în această zonă. În cadrul aceleiași cuvântări, Ceaușescu a comentat faptul că destule realizări ale așa-numitei modernizări mai mult au înrăutățit performanța economică a țării. El a criticat faptul că ministerele au pretins că au „realizări economice” pentru a putea raporta îndeplinirea planurilor. Potrivit lui Ceaușescu, aceste realizări nu au

făcut decât să crească nevoia de „aprovizionare” cu benzina și cu materiile prime. Economia României poate fi modernizată doar cu ajutorul Vestului în ceea ce privește echipamentul și tehnologia moderne. Observatorii vestici cred că acest lucru va costa cel puțin două miliarde de dolari pe an. Mai mulți factori au blocat acest sprijin.

Izolarea României

Efortul implicat de plata datoriei externe a dus la o deteriorare gravă a standardului de viață al populației și a provocat nemulțumiri printre muncitori, dar și o serie de proteste deschise din partea unor intelectuali. La începutul acestui an, un grup de șase veterani ai partidului s-a alăturat acestor proteste, criticând politica lui Ceaușescu. Reacția lui Ceaușescu la proteste a fost brutală și a provocat proteste puternice în Vest. În consecință, în 1988, România a preferat să renunțe la clauza națiunii celei mai favorizate decât să fie de acord cu evaluarea anuală a situației drepturilor omului de SUA. Anul acesta, membri ai Comunității Europene au suspendat discuțiile cu România, privitoare la îmbunătățirea schimburilor comerciale, până când țara nu își va îmbunătăți dosarul drepturilor omului. Un grup de 172 de legiuitori din SUA i-a redactat o

scrisoare președintelui Bush, cerându-i să aibă o atitudine fermă în fața abuzurilor lui Ceaușescu și să aibă în vedere creșterea la sancțiuni economice. Răspunsul lui Ceaușescu la aceste reacții a fost ambiguu. Pe de o parte, la discuțiile purtate în noiembrie 1988 cu membri ai Consiliului Economic Romano-American și în aprilie 1989 cu un grup de oameni de afaceri din SUA, el a spus că speră ca România să își recapete statutul de națiunea cea mai favorizată. Pe de altă parte, Ceaușescu a cerut ca România să își dezvolte economia folosindu-și propriile resurse, dar să beneficieze și de substanțială cooperare internațională atâtă vreme cât aceasta nu implică condiționări politice, un eufemism prin care Ceaușescu respinge cererile Vestului de a îmbunătăți situația drepturilor omului.

O soluție japoneză?

Pentru a obține echipament și tehnologii moderne fără a se mai lavi de aceste observații referitoare la drepturile omului, Ceaușescu a început să dezvolte o relație cu Japonia, care nu este semnată de acordurilor de la Helsinki. Printre o mișcare neobișnuită, Ceaușescu a ținut un discurs la cea de-a-1-a sesiune a Comitetului Economic Comun Romano-Japonez de la București și a afirmat că România vrea să

recurgă la o „vastă” modernizare în economia sa. El a sugerat că valoarea schimburilor bilaterale ar putea crește cu un miliard de dolari, deși comitetul se aștepta că schimburile să ajungă doar la 300.000.000 de dolari în viitorul apropiat. Acest discurs reprezintă un efort evident de a umple golul rezultat în urma ostracizării României de către statele vestice semnatare ale Actului Final de la Helsinki. Este imposibil să fii optimist cu privire la planurile de modernizare rapidă a României lui Ceaușescu. Atât presiunea populară pentru condiții mai bune de trai, cât și presiunea internațională pentru o atitudine mai bună privind drepturile omului au șanse să deoace planurile lui Ceaușescu. În același timp, România este foarte slăbită după efortul de a plăți datoria externă. Revista Economică a spus că rezervele României nu se află încă la un nivel „optim” pentru a înfrunta un mediu comercial nefavorabil și volatilitatea tot mai mare a piețelor curente, fapt care ar putea modifica prioritățile economice ale României.

Paul Gafton
Radio Europa Liberă (München) –
Raport al secției de cercetare, condusă de dr. M. Șafir. Document din „Arhiva 1989”,
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
(Traducere din limba engleză de Eliza DUMITRESCU)